

SLOVENE

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Din. 120.—
za pol leta " " 60.—
za četrt leta " " 30.—
za en mesec " " 10.—
za inozemstvo:
celoletno " " Din. 210.—
mesечно " " 18.—
Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji " " Din. 15.—
v inozemstvu " " 35.—
Posamna Štev. 75 par.

Cene inseratom:
Enostopna petina vrsta mali
oglasit po K 4.— in K 6.—
veliki oglas nad 45 mm vi-
šine po K 8.—, poslana itd.
po K 12.—
Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izvenredni
pomenljivi dnevi po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.
Mesečna priloga: Vestnik SKS.
Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 8. — Račun poštne bran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 39.011, sarajev. 7563, praške in dunaj. 24.797

Papež Pij XI. za Rusijo.

Monakovo, 1. avgusta.

Odkar sta se papežev državni podtajnik, mgr. Pizzardo in gospod Čičerin v Genovi sporazumela, da dobi papeževa pomožna misija za gladujoče ozemlje dovoljenje za svobodni dostop v Rusijo, so pretekli 3 meseci. Med tem časom so bile mnoge sile na delu, da bi se ta sporazum ne realiziral. Kdo so to bili, ni znano, gotovo pa je, da si v Vatikanu niso vedeli razlagati, zakaj se niso doposlali potni listi za osebe, naznačene v matuško Rusijo. — Vendar pomožno delo svete stolice vsled tega ni počivalo, temveč so se pod vodstvom zastopnika genov. mednar. pomožne akcije za otroke, dr. Walsha, ki ima svobodni dostop v Rusijo, pošiljale velike množice živih v Moskvo, odkoder so se razdeljevale po deželi.

Te dni pa so dospeli potni listi ter so papeževi delegati s potrebnimi instrukcijami že odpotovali v Rusijo. Sovjetska vlada jamči delegatom imuniteto po mednarodnih določilih, kakor jo uživajo diplomati, vse oblasti so obvezane, da jih podpirajo, morejo se po celi državi svobodno gibati ter brez ovir z ljudstvom občevati, so pa zato obvezani, da se omejijo izključno na karitativno delovanje napram pomoči potrebnim. Razdeljevanje podpor se vrši na licu mesta v vsakokratnem sporazumu z lokalnimi oblastmi.

Delegati so sledeči:

V Moskvo odidejo salezijanci: don Aristide Simonelli, don Pietro Cziguth in don Giosuè Conti. Jezuiti se podajo v Rostov na Donu in sicer patri Giovanni Cappello in Domenico Piemonte ter brat lajik Jožef Belokostolcky. »Misionari božje besede« iz Steyla patri Edvard Gehrmann in Jožef Feikus ter brat Nikodem Dohnert kakor tudi člani španske kongregacije »Marijinih sinov«, patra Pietros Vatas in Angelo Elorz Vargara, se podajo v Jekaterinodar. Kakor se vidi, se v delegaciji ne nahajajo nobeni Slovani, Francozi ali Angleži. Odpotovali so 25. julija in sicer na zelo slovesen način. Prisostvovali so sv. maši, ki jo je daroval papež, kateri jih je tudi obhajal. Nato jih je papež nagovoril ter jim postavil za zgled delovanje sv. Vincenca Pavlanskega. Nato jih je sprejel še enkrat v privatni avdienci ter jih zopet nagovoril, pri čemer se je sv. očetu tresel glas in so se mu zablestale solze v očeh. Končno jih je blagoslovil v ruskem jeziku, ki ga vsi člani delegacije popolnoma obvladajo. Istega dne so se delegati vkrcali na ladijo v Barju v smeri proti Carigradu, odkoder se odpeljejo v Odeso, oziroma v Novorossijsk.

Kakšno veliko važnost polaga Pij XI. na to akcijo, se razvidi iz tega, da je, uporabljajoč to priliko, svojo prvo okrožnico posvetil delu za pomoč Rusiji. Okrožnica je kratka in jedrnata; najbolj značilno pa je v tej okrožnici mesto, kjer papež pravi, da je njegova ljubezen do ruskega naroda tem večja, čim bolj ta narod trpi.

Ni dolgo, ko je skupina pravoslavnih duhovnikov, njim na čelu neki škof, na vehementen način napadla papeža, češ da se je »zvezal« s sovražniki pravoslavja in »postavil«, kakor se je temu reklo v stari zavezi, ter jih je priznal kot postavno oblast, da pomaga gladujočemu ljudstvu. Papež naj bi torej po nazaranju teh pravoslavcev preziral delo krščanskega usmiljenja zavoljo »postave«, oziroma zavoljo izvestnih političnih nazorov teh pravoslavcev. Sveti oče pa jim je dal zdaj najprimernejši odgovor s tem, da je kakor usmiljenji samaritan ne ozira se na politična naziranja teh pismoukov dvignil in potolažil njihovega sobrata, mimo katerega so oni šli kakor je šel farizej in pismouk v znani svetopisemski zgodbi. Naj bi jim to služilo za zgled, da jim ne bo nekoč najvišji sodnik zaklical: »Jaz sem bil lačen, vi pa me niste navtili« ...

Iz papeževih besedi o ljubezni, ki jo je treba izkazati ruskemu narodu, čim bolj je nesrečen, pa morejo črpati potrebni nauk tudi tisti evropski diplomati, ki so v Genovi in Haagu »reševali« rusko vprašanje na svoj način ...

Omenimo še, da se je pri državnem tajništvu svete stolice ustanovila posebna pisarna za rusko pomožno akcijo in da iz-

ide te dni oficielna brošura, ki bo naslikala razmere v gladujočem ozemlju ter po-

ročala o organizaciji pomožnega dela svetega očeta. Friderik baron von Lama.

Narodna skupščina.

BREZ KVORUMA. — BENINOVA AFERA

Belgrad, 3. avg. (Izv.) Današnja seja narodne skupščine bi se morala pričeti ob 9. uri dopoldne, ker pa ni bilo zadosti poslancev prisotnih, se je pričela komaj ob 10. uri.

Pred prehodom na dnevni red so odgovarjali posamezni ministri na razne interpelacije. Med drugim bi imel odgovoriti tudi zunanji minister dr. Ninčič na vprašanje poslanca dr. Šimraka, zakaj ne dovoljuje italijanski konzul v Belgradu, da bi se smeli jugoslovanski begunci vrniti v Zader, medtem ko se istočasno gibljejo Italijani popolnoma svobodno na našem ozemlju. Zunanji minister ni prišel na sejo, radi česar je ta odgovor odpadel. Zunanji minister dr. Ninčič pa je izjavil zasebno, da se bodo čez nekaj dni podpisale konvencije z Italijo in da potem ne bo nobenih ovir za povratek naših ljudi v Zader. Italija za sedaj ne dovoljuje beguncem vrnitve, ker se boji, da bi mogli pri evakuaciji povzročati nerede.

Vojni minister je odgovoril na vprašanje poslanca Deržića glede postopanja vojaških oblasti s kmeti v belovarski županiji. Izjavil je, da so kmetje ubili nekega vojaka, radi česar je prišlo v vas voja-

štvo, ki je nekatere kmete dejansko napadlo. Proti poročniku Vukomanoviću in njegovim tovarišem se bo radi tega izvedla kazenska preiskava.

Zatem je prišel na dnevni red nujni predlog poslanca Perića in tovarišev radi vojne odškodnine. Poslanec Perić je na kratko utemeljil nujnost svojega predloga in je minister dr. Laza Marković pristal v imenu vlade na nujnost. Pred prehodom na dnevni red sta zahtevala poslanca Stjepan Barić in dr. Janko Šimrak z radikalnim klubom, naj se izvrši prozivka radi ugotovitve kvoruma. Predsednik skupščine je nato izjavil, da bo prekinil sejo, ako ne bo kvoruma. Vlada je pričela radi tega siliti, naj se za jutri skliče nova seja, češ da bo prišlo na jutrišnjo sejo še nekaj poslancev, ki se še nahajajo v Belgradu. Kakor izgleda, je zelo malo upanja, da bo skupščina imela kvorum na jutrišnji seji, ker odhajajo poslanci neprestano domov.

Na jutrišnji seji bi se imela rešiti afera poslanca Benina, nakar bi imelo priti na vrsto vprašanje vojne odškodnine ter določitev dneva volitev v oblastne skupščine.

Francoski ukrepi proti Nemčiji.

NEMČIJA USTAVILA NAKUP DEVIZ ZA REPARACIJO.

Pariz, 3. avg. (Izv.) »United Telegraph« poroča iz merodajnega vira, da je ministrski predsednik Poincaré sklenil sledeče odredbe, ki stopijo v veljavo s 5. avgustom, ako ne bi dotlej Nemčija izpolnila plačilnih pogojev: 1. Izgon 80.000 Nemcev iz Alzacije in Lotarinške. 2. Zaplenba nem-

ške posesti v korist francoskim državljanom v Alzaciji, Lotarinški, v ruhrskem ozemlju, Düsseldorfu itd.

Berlin, 3. avg. (Izv.) Državna vlada je vsled silnega padca nemške marke ustavila nakup deviz za reparacijske svrhe.

Grška akcija proti Carigradu in solunsko vprašanje.

Belgrad, 3. avgusta. (Izvirno) Današnje »Vreme«, ki ima dobre zveze z zunanjim ministrom dr. Ninčičem in ministrskim predsednikom Pašićem, prinaša uvodnik o grški vojaški akciji napram Carigradu. Med drugim pravi, da nas vprašanje Carigrada ne more pustiti ravnodušnih, ker bi morali zahtevati revizijo naših odnošajev glede vprašanja Soluna, ako bi uspela Grkom njihova akcija proti Carigradu. List govori nadalje o nenaravnem razvijanju grških mej ter naglašja, da zapirajo Grki vsem slovanskim narodom na Balkanu izhod na morje. Ako bi postal Carigrad grški, bi postalo solunsko vprašanje zelo aktuлно.

Fochevo pismo dr. Šramku.

Brno, 3. avg. (Izv.) Francoski maršal Foch je v posebnem pismu sporočil ministru dr. Šramku, da je prevzel častno predsedstvo II. slovanskega orlovskega tabora v Brnu in izrazil obžalovanje, da se vsled nujnih poslov ne more osebno udeležiti orlovskih slavnosti.

Dr. Žerjav in Jadranska banka v Trstu.

Belgrad, 3. avgusta. (Izvirno) Semkaj je došla vest, da je v soboto ponoči telefonirala neka oseba, ki ni daleč od dr. Žerjava, belgrajskim listom, da so se pri Jadranski banki v Trstu izvršile — malverzacije in da so zaprli tri uradnike. Naslednji dan je neka druga oseba, ki istotako tudi ni daleč od dr. Žerjava, raznesla po belgrajskih uredništvih poročila, da je Jadranska banka izvršila pri zamenjavi lir malverzacije. V Belgradu se ostro obojso postopanje aktivnega ministra, ki se je tako daleč spozabil, da je skušal očrtniti na tak način banko ne glede na posledice, ki jih more roditi ta gonja na račun jugoslovanskih vlagateljev.

POS LANIK DR. SPALAJKOVIĆ.

Pariz, 3. avg. (Izv.) Jugoslovanski poslanik dr. Spalajković je danes izročil predsedniku Millerandu svoje poročilnice.

Zadoščenje časnikarjem.

Belgrad, 3. avg. (Izv.) Početkom današnje seje narodne skupščine je stavil poslanec Barić vprašanje na predsednika skupščine, zakaj se je postopalo z novinarji povodom parlamentarne večerje neuljudno. Predsednik je odgovoril, da so bili temu krivi skupščinski uradniki, ker da ni imel kot predsednik časa, da bi mogel vse sam nadzirati. Novinarje smatra za ravnopravne narodne poslance, pri čemer priznava, da se jim je storila krivica.

URADNIŠKA PRAGMATIKA.

Belgrad, 3. avgusta. (Izvirno) Finančni minister dr. Kumandur je sprejel predsednika zveze državnih nastavljenecv, kateremu je izjavil, da bo še danes predložil narodni skupščini uradniški zakon. V zvezi s tem dogodkom se je pojavilo v delu parlamentarnih krogov mnenje, naj bi se o tem vprašanju razpravljalo podrobneje. Vlada pa želi, naj bi se ta zakon radi važnosti in nujnosti sprejel v skupščini po skrajšanem postopanju na podlagi čl. 133 ustave. Zakonodajni odbor bi moral dokončati svoje delo v 20 dneh, da bi zakon o uradnikih prišel na vrsto kot prva točka v jesenskem zasedanju narodne skupščine. Po predlogu se dele državni uradniki v tri kategorije, z vseučiliško izobrazbo, z maturo in s 4 razredi srednje šole.

TRIFKOVIĆ NA BLEDU.

Belgrad, 3. avgusta. (Izvirno) Snoči je minister za izenačenje zakonov dr. Marko Trifković odpotoval na Bled, da poroča kralju o predstojećem podpisu sporazuma z Italijo in da obenem predloži kralju v podpis listo državnih svetnikov.

FEDERATIVNA ORGANIZACIJA V MACEDONIJI.

Belgrad, 3. avgusta. (Izvirno) Današnja »Politika« poroča iz Sofije, da se snuje v Macedoniji macedonska federativna revolucionarna organizacija, ki si je postavila nalogo, priboriti macedonskemu narodu svobodo in neodvisnost Macedonije, ki naj bi vstopila kot enakopraven činitelj v balkansko federacijo.

Prispevalje za sklad S. L. S.!

Stavka v Italiji končana.

Rim, 3. avgusta. (Izv.) Tajni stavkarski komite je sklenil včeraj zvečer nadaljevanje stavke, da ne bi izgledalo, da se umikajo pred ultimatom fašistov. Represalije fašistov so dosedaj radi posredovanja vlade izostale. Danes zjutraj se je začelo skoro normalno delati. Manjši spopadi so se vršili v San Lorenzo in Sranstevere. V Castellamare Adriatico je skočil vlak s tira radi akta sabotaže. Pri tem je bil kurjač ubit, dve osebi pa sta bili ranjeni. V Vigerano je bila poškodovana delavska zbornica.

Rim, 3. avgusta. (Izv.) Glasom poročila ministra notranjih zadev se je končala stavka danes opoldne.

Pred sestavo nove češko-slovaške vlade.

Praga, 3. avg. (Izv.) Predsednik Masaryk se bo vrnil z juga v drugi polovici avgusta. Takoj po svojem povratku se bo udeležil važnih političnih posvetovanj, ki se bodo vršila še pred sestavo nove vlade. Osebno posredovanje Masaryka med strankami smatrajo za nujno potrebno, da se kriza definitivno reši. Nesoglasja med ministrskim predsednikom dr. Benešem in ministrom dr. Švehlo so poravnana. V novi vladi bo ministrski predsednik dr. Švehla, finančni minister pa dr. Rašin.

Češko - romunska pogajanja.

Praga, 3. avg. (Izv.) Češkoslovaška vlada se pogaja z romunsko vlado za odstop Marmaros Szigetha, v čigar okolici prebivajo skoro izključno sami Čehoslovaki.

Bavarsko - nemški spor.

Berlin, 3. avgusta. (Izv.) Bavarski poslanik je izročil danes državnemu predsedniku noto bavarske vlade, v kateri ta odobrava korake za skorajšnjo rešitev spora med državo in Bavarsko. Tudi bavarska vlada vidi v izključitvi vsakršnega nasilja edino možnost, poravnati spor brez škode za domovino. Bavarski ministrski predsednik nikakor ne more pritrditi mnenju, da bi bile bavarske odredbe brez ustavne podlage. Ustvariti bi se morala pravna podlaga, ki bi odgovarjala tudi državnim potrebam Bavarske. Bavarska je pripravljena, podati za to primerna sredstva. Vlada in narod na Bavarskem želita resno ohraniti nemško državo pred pretreslaji, katere onemogočiti je ravno v teh časih politične napetosti skupna dolžnost. Kakor javlja Wolfov urad k tej notici, bo državni predsednik v sporazumu z drž. kancelijem previdno v najkrajšem času povabil bavarskega ministrskega predsednika v Berlin v svrhu nadaljnjih pogajanj.

Železničarska stavka v Ameriki.

Chicago, 3. avgusta. (Izv.) Reuterjev urad javlja: Voditelji stavke v železniških delavnicah so se izrekli za sprejem predloga predsednika Hardinga za konec stavke.

Newyork, 3. avgusta. (Izv.) Wolfov urad javlja: Predsedniki železniških družb, ki so predsedniku Hardingu nasproti odklonili zopetno nastavitve stavkajočih, so istočasno izjavili pripravljenost, pripoznati odločitev delavskega komiteja o plačah in so obljubili, da ne bodo ukrenili nikakih posebnih korakov povodom stavke. Železniški promet nameravajo vzdržati še nadalje z osobjem, ki ga imajo na razpolago.

Italijanski prestolonaslednik v nevarnosti.

Bilbao, 3. avg. (Izv.) Neki španski parnik je zadel v italijansko vojaško-šolsko ladjo, na kateri se nahaja italijanski prestolonaslednik. Španski parnik se je potopil. Moštvo se rešilo.

BOLGARSKI KONZULAT V BRNU.

Brno, 3. avg. (Izv.) Bolgarska vlada bo še letos ustanovila v Brnu bolgarski konzulat za Moravsko in Slovaško. Prihodnje leto se bo ustanovil bolgarski konzulat tudi v Bratislavi.

PREPOVEDAN PROMET Z VALUTAMI NA MAŽARSKEM.

Budimpešta, 3. avg. (Izv.) Vlada je danes prepovedala promet z valutami in devizami na borzi.

VELIK POŽAR V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta, 3. avgusta. (Izvirno) Proti 10. uri zvečer je v skladiščih neke strojne družbe v Bratislavski ulici, dalje v avtomobilni garaži Speray, v nekaterih prostorih lista »Pesti Hirlap« v skladišču Halasz & Feher na Panonski cesti izbruhnil požar, ki je vpepelil dve hiši. Požar je povzročil velikansko škodo, ker je bilo v skladiščih blaga v vrednosti več milijonov. V skladiščih se je nahajalo za Belgijo namenjeno umetniško pohištvo v vrednosti več milijonov kron, ki bi imelo biti odpisano te dni v Belgijo. Razen tega je ležala tu vsa nova oprava nekega gledališča. Požar je uničil velike množine drog, zdravil, žvepla, spiritusov, pletenin, olja in avtomobilskih sestavin. Škoda se za sedaj ne da niti približno oceniti, znašala pa bo gotovo milijardo kron.

Iz parlamenta.

Včeraj smo na kratko očrtali delovanje naših poslancev v plenumu parlamenta, na kar se še povrnemo. Preostaja nam še pregled dela v posameznih parlamentarnih odborih in izven parlamenta zadnje dni.

Delo v parlamentarnih odborih široko javnost navadno ne zanima posebno, s čemur pa ni rečeno, da to delo ni važno in velpomembno. Kdor količkaj pozna parlamentarno tehniko, vé, da je ravno delo v odborih središče in žarišče parlamentarnega dela. Tam se pretresa in presoja vse zakonske predloge ne le s političnih in strankarskih vidikov, ampak tudi s strokovnih, in kar odbori enkrat ugotove in sklenejo, navadno zbornica tudi odobri. Zato je ravno v odborih dana opoziciji najlepša prilika, da pokaže, kaj zna, ker v mirnem ozračju odborov so tudi vladne stranke dokaj pristopnejše stvarnim argumentom kakor pa v razburilni atmosferi velikih celokupnih sej.

Za naše izseljence.

V finančnem odboru so 24. julija razpravljali o dodatnih kreditih za ministrstvo za socialno politiko. Pri tej priliki se je dr. Dulibič (JK) jako energično zavzel za naše izseljence, ki so po vsem svetu brez vsake zaščite. Predlagal je, naj se ustanovi za izseljence poseben inšpektorat, ki bi uradoval začasno v Zagrebu, pozneje pa v kakem mestu ob Jadranskem morju. Dr. Dulibičev predlog je bil sprejet in dovoljen je kredit za ustanovitev dveh inšpektoratov za izseljence v Ameriki.

Za domačo plovitbo.

Velikanski pomen pomorstva so že zdavnaj spoznale vse trgovalne in pomorske države, ki se z dovolitvijo velikih državnih podpor za plovitbene družbe prizadevajo domačo trgovino popolnoma osvoboditi vpliva tujih prevoznikov. Ko je v finančnem odboru prišlo na dnevni red poglavje o državnih podporah, se je oglašil dr. Dulibič (JK) besedi in opozarjal na veliko važnost pomorstva za neodvisnost naše trgovine s širokim svetom. Zahteval je, da naša vlada domače pomorstvo z bogatimi sredstvi krepko podpre, da bo mogla naša plovba vzdržati tujo, zlasti laško konkurenco, ki prejema od laške vlade silno visoko podporo. Vprašanje podpore se ni končno javno rešeno zaradi visokosti podpore — dr. Dulibič je predlagal podporo v znesku 60 milijonov dinarjev —

ni pa nobenega dvoma o zaslugi poslanca dr. Dulibiča, da je to vprašanje sploh prišlo na dnevni red.

Vprašanje vojne odškodnine.

28. julija je zboroval odbor za določitev vojne odškodnine. Kakor znano, ima Srbija po mirovnih pogodbah in na podlagi raznih poznejših sporazumov pravico do vojne odškodnine od Nemčije, Bolgarije, Mažarske in Avstrije (zadnja zaradi insolvence ne pride v poštev). Vojna škoda v Srbiji je že procenjena in posebna sodišča so tudi že prisodila posameznim oškodovancem primerne vsote. Ker pa premagane države še dolgo ne bodo izplačale svojih odškodnin, oškodovanci v Srbiji pa ne morejo čakati na povrnitev škode v nedogleden čas, je država sklenila izplačati oškodovancem prisojene zneske iz skupnih državnih sredstev. To izplačilo bi silno obremenilo prečanske kraje. Zato je posl. Pušenjak (JK) v odboru temu načinu izplačila odločno ugovarjal in predlagal, naj se v imenu pravičnosti iz skupnih državnih sredstev izplača primerna odškodnina tudi oškodovancem iz Koroške in iz okraja Slovenjgradec. Vladne stranke so prišle do prepričanja, da je treba predložiti zakonski načrt znatno izpremeniti v korist prečanskih krajev, kar je gotovo zasluha poslanca Pušenjaka.

Intervencije in interpelacije.

O intervenciji poslancev dr. Dulibiča, Gostinčarja in Škulja v korist zvišanja draginskih doklad katoliški duhovščini smo pisali že včeraj in omenili tudi znaten uspeh: pet milijonov dinarjev.

Za obrtno razstavo v Mariboru je ministrstvo za trgovino in industrijo dovolilo na posredovanje posl. Žebota 50.000 kron državne podpore.

V istem ministru je interveniral posl. Brodar za mizarskega mojstra Gogala na Bledu, kateremu hočejo brez vsake pravne podlage odvzeti njegovi politični nasprotniki njegov skromen vsakdanji kruh — o zadevi Gogala je »Slovenec« že obširno poročal — in je zahteval energično, da se možu storjena krivica popravi.

Na ministra za pošte pa je vložil posl. Žebot interpelacijo v interesu poštinih uslužbencev.

S svojim delom v parlamentu in izven parlamenta so torej naši poslanci dokazali, da so pravi ljudski zastopniki, katerim ni na srcu le en sam družabni sloj, ampak celokupno ljudstvo.

Naraščajski dan v Brnu

dne 30. julija 1922.

»Velika hodina bije — povstani sinov božjih proti zastupim draka...« »Velika ura bije — nastopa sinov b. proti četam zmaja...« je zapel orlovski pesnik Dostal-Lutina (Krik starega Orla). Iz popolne onemoglosti v javnem življenju se je povzpela katoliška misel do odločujoče moči v čsl. republiki. Katoliki, zasramovani nekaj kot privilegovana kasta in prezirani kot nazadnjaki in mračnjaki, imajo danes v »husitski republiki« najmočnejšo stranko v parlamentu, se gospodarski osamosvojujejo in organizirajo (na orl. telovadišču imajo 200 paviljonov razstave samih lidovcev!) ter imajo najlepše napredujoče mladinske organizacije.

V čsl. republiki so navajeni na velike manifestacije in nastope desetisočev. Sokoli, komunisti in socialisti so v zadnjih letih izvedli velike nastope. Orel je imel težko in nevarno nalogo izvesti prvi svoj veliki nastop takoj v največjem stilu, da pokaže svojo številno in organizatorno

moč in smirno zadene vse laži in fraze nasprotnikov, ki omalovažujejo katoliško gibanje in drže neodločneže v strahu pred svojo dozdnevno silo.

To svojo veliko nalogo je sijajno začel reševati Orel v Brnu že z naraščajskim nastopom!

18 posebnih vlakov je točno navozilo v petek in soboto 15.000 naraščaja iz vseh pokrajin. V popolnem redu so mahoma izstopili in odkorakali ob godbi v svoj stan. Večina Brna (Nemci, socialisti, komunisti, Sokoli) je nemo zrla, motiti ni upala in skuša zastoj s starimi in novimi lažmi o klerikalizmu itd. zmanjšati očitni vpliv, ki ga je naraščajski dan dosegel zlasti s številom, izbornim redom in krasnim stadionom. S tem prvim nastopom je že odločen uspeh glavnega nastopa članstva, ki pride s 35 vlaki (posebnimi) v Brno, poleg gostov, ki deloma (Jugoslovani, Belgijci in Francozi) nastopijo v masi.

V nedeljo 30. julija po 6. uri zjutraj so se uredile nepregledne kolone naraščaja okrog Lužanek (park na severu) za slavnostni spreved. 3750 žaček (manjše deklice), 3300 dečkov, 2950 dorostenek (večjih deklic), 2080 večjih dečkov (dorost) in 380 Orlov ter 360 Orlic v orlovskih krogih poleg nar. krojev je skozi špalir občinstva korakalo po glavnih ulicah mesta na telovadišče k sv. maši. 50 minut je trajal spreved v polnem koraku; več godb in malih praporov ga je oživljalo. Mogel bi se urediti bolj pestro, a so namenoma pustili korakati skupno vsako kategorijo zase, da bi bolj govorilo število. Na čelu stavila dva avtomobila, za njima so korakali zastopniki Amerike (Slovak dr. Kovalik, Čeh Vokurka), Jugoslavije (J. Hafner) itd., potem oddelek skautov, zastopstvo Dunaja, Slovaki, legionarji in vojaki Orli; vsako novo kategorijo so otvorile čete iz Češke in sledile druge iz Šleske in Morave, Orli in Orlice v krogih in mnogi duhovniki so spremljali deco. Burnih pozdravov ni bilo slišati, na očeh pa se je bralo gledavcem, kako globok dojem čini nanje ta organizirana masa katoliške mladine. Število javnih pristašev katol. gibanja je zrastle pod vplivom tega nastopa.

Sv. mašo je služil ob pol 11. uri v severnem godbenem paviljonu mil. opat Barina, tisoči pred tribunami in na tribunah pa so peli ob godbi »Ejille oltar boži...« Presunljiv prizor! Škoda le, da je večina dece vsled upehanosti morala iti počivat za tribune k garderobam. Zvonili so zvonovi na razstavi.

Po 2. uri popoldne so se začele polniti ogromne tribune, ki so pa vendar nad polovico ostale prazne. Z ozirom na razmere je bil to ugoden uspeh (circa 13.000 gledalcev), ker polne tribune pričakujejo za glavne dni, ko pride tudi občinstvo iz vseh pokrajin. Na dvoru za zapadno tribuno so se pojavila bela in modra polja deklic in dečkov, ki so jih urejali v 32 stope za nastop. Bilo jih je vsled vročine nekaj manj nego pri skušnji, ki je pokazala včeraj marsikatero hibo v urejevanju in dohodu (rajalni pohod). Kot mlada, hitro rastoča organizacija neštudirane mladine Orel še nima dosti izvežbanih in izkušenih vaditeljev. Podrobnosti so dobro navežbane in naučene, v velikem pa manjka pregleda in pogleda na smer in cilj. Kako bo po malo ugodni skušnji izpadel javni nastop?

Ob 3. uri je zadonela veličastna dr. Šetinova fanfara. 10 minut nato so se prav drobni koraki vsule v 32 stopu male žačke (3700) skozi mogočna vrata. Pri rajalnem pohodu so nekatere čete izgubile smer in nekoliko kazile celotno sliko. Tudi počasno premikanje kolon ni ugodno vplivalo. Razstop so izvršile dobro, vaje izborna. Diven je bil pogled na vežbajoče

tisoče: prvič gledamo tisoče Orličev obenem vaditi. Lepa prilika za razmišljanje o žrtvah in trutih preteklosti, krasnih pogledih v našo bodočnost. Rastemo nevzdržno, za nami mladina! Le tri deklice so odvedli skoro preveč številni skauti in sanitetci, ker jih je prevzela vročina.

Po gladkem odhodu so nastopili v 32 stopu dečki (žaci). 3200 Orličev je vadilo še boljše, le rajalni pohod ni bil brezhiben — za fotografa s filmom neprijetna naloga!

Večje deklice (2900) so z eno kolono precej izkvarile utis pohoda, vaje s krožki pa so vadile izborna. Ker so bile od čakanja utrujene, so jih 20 morali odpeljati ali odnesti strežniki, ki so se postavili krogin-krog z nosili, skauti pa so kleče ali leže pazili na onemogle.

Najlepše, tudi v pohodu brezhibno, so nastopili večji dečki, 2050 ponosnih Orličev s palicami, niti eden ni onemogel! Čez 5 let bodo Orli, ki bodo v Pragi organizirali IV. slovanski orlovski tabor z 10.000 telovadci.

Eno uro po končani telovadbi (pol 7.) so že neštete čete naraščaja prepevale veselo in ponosno korakale proti kolodvoru in domu, da razneso slavo tabora in moč Orla po celi domovini in tako povečajo uspeh glavnega nastopa 13. avgusta, ki obeta biti nad vse veličasten. Žal bo vsakemu prijatelju Orla in katol. organizacije, ki bi mogel, a ne bo prišel gledat v Brno orlovski triumf. Na bratski sprejem Jugoslovancev se že vrše priprave v Brnu in Breslavi (mejna postaja). Res, precej naporni, a nepozabno krasni so ti dnevi, ki dušo krepe in oživljajo, bogate spomin in plemeniti srce. Jugoslovani pa imamo poleg orlovške še narodno in državljansko nalogo v Brnu. Z nastopom v Brnu bomo tudi mi podrli kopo laži o nas.

Splošna stavka v Italiji.

Trst, 1. avgusta 1922.

DVOJNI PROGLAS STAVKUJOČIH IN FAŠISTOV.

»Tajni delovni odbor« je izdal poziv na splošno stavko za celo Italijo in vse delavske kategorije s posebnim proglasom. Vsi delavci morajo — pravi proglas — kakor hitro zvedo za ta proglas — zapustiti delo. Na delo bodo šli, kadar jim bodo zaupniki zopet to javili. Splošna stavka ima za cilj obrambo političnih in gospodarskih svobodščin, ogroženih po reakciji, ki hoče streti delavske organizacije in na ta način delavce zaslužniti. Zbelsni reakcionarci hočejo uvesti, če ne formalno, pa gotovo faktično distaturo, kateri bi sledila zadušitev vsakega izraza svobodnega in civilnega mišljenja in udeleževanja ter razpad dežele. Splošna stavka pa naj bo opomin vladi, naj bo že enkrat in za vedno konec nasilnemu skrunjenju svobode. V nadaljnjem proglasu svari delavstvo, naj se vzdrži vseh nasilstev, razen v slučaju potrebe v obrambo napadenih oseb ali institucije. Proglas konča z besedami: Delavci! Na noge! V obrambo tega, kar je najsvetejše vsakemu človeku: Svobode. — Na stavko so pristali socialisti, komunisti in republikanci. — Fašisti so pa odgovorili s proglasom, v katerem stavijo vladi ultimatum 48 ur, da prepreči stavko. Fašistovski proglas pravi, da so antinacionalne stranke s tem činom izzvale fašiste in ves narod. Stavka je podla in ima samo namen izsiliti novo vlado, obstoječo iz levičarjev. Fašizem takoj sprejme vrženo rokavico. Zato ukazuje načelstvo stranke mobilizacijo vseh fašistov. Fašisti naj ostanejo disciplinirani, naj velja kar hoče in pokorni odgovornim voditeljem, ki hočejo ta skrajni poskus rudeče demagogije udušiti. Proglas

Silvester Škerl:

Ivan Pregelj kot dramatik.

Časih se pritožujejo naši »ljubitelji umetnosti«, kako da je revna naša dramska književnost. Obširna prav res da ni, ampak zelo se moti, kdor misli, da je vsled tega revna. Toliko velikega bogastva, kolikor so vanjo položili požrtvovalni naši dramski književniki, mora navdušiti vsakogar, ki zanjo čuti. Splošnega mnenja, da smo glede gledališke literature revni, je krivo dejstvo, da nekaj najboljših del, kar jih imamo, še sploh odra videlo ni, druga so bila pa tako malomarno uprizorjena, da so sebi več v škodo kot v korist našla pot do pozornice.

Nočem se spuščati podrobneje niti v proučevanje nalog našega gledališča, niti v razpravljanje o vseh dramskih pisateljih, ki bi zaslužili dobrih vpriporitev svojih del. Namenil sem se narisati s par črtami dramatika Ivana Pregelja, ker ga malokdo s te strani pozna in ceni, zakaj še tistih, ki ga kot romanopisca in pesnika poznajo, je kaj malo število. Vprašujem se, kaj bi moglo biti temu krivo in ne pridemo do večjega odkritja. V knjigah je malo izdajal, v revijah pa so se njegova dela vlekla v nedogled in človeku je težko zasledovati skozi leta eno in isto stvar. In vendar smelo trdim, da je Ivan Pregelj ena najodličnejših

literarnih osebnosti datnašnje Slovenije. Z romanom »Plebanus Joannes« je prav zadnji čas zbudil precejšnje zanimanje in ni čuda, ta knjiga je vendar najboljša, kar jih je izšlo v zadnjem času od živečih pisateljev.

Toda zdaj naj se vrnem na svoj predmet. Ivan Pregelj — dramatik! Mnogo ne morem pisati, čeprav bi rad, toda za zdaj naj zadostuje, da za špranjo odprem duri do njega. Čudeži se gode onstran praga.

Mnogo je oblik, s katerimi obdeluje dramski pisatelj svoje predmete. Raznovrstne so, vsebinsi prikladne: Tragedija, komedija, satira, groteska, veseloigra, burka itd. Če pregledamo maloštevilno našo literaturo, opazujemo z veseljem, da imamo proizvojev vseh oblik. Cankar sam je največ napravil. Celu farso nam je dal. Ivan Pregelj je ustvaril slovensko grotesko in oblikovnega brata Cankarjevi »Lepi Vidic« — »Azazelac«.

Groteska je sila nevarno polje. Samo velikim mojstrom uspe; da le malo zaideš, pa je kič gotov. Pri groteski je samo dvoje mogoče: da najde svojo pot do velikega odra ali pa da jo brez usmiljenja pograbi jo varjeteji in kabareji. Mojster groteske je bil Čehov; pri njem šele more človek zaslutiti vso fineso, ki je za tako delo potrebna. Dramatična karakterizacija, primeren milje, in kar je najtežavnejše, napravit

stvar tako, da te silno zgrabi, obenem ko se smejiš.

Groteske velikih pisateljev si niso nikoli med seboj podobne: zakaj groteska je tako obširen pojem, da jo more vsak spraviti v sklad seboj in izliti vanjo vse svoje posebnosti. Ivan Pregelj je vstvaril pravo, pravcato slovensko grotesko, kakor je P. Čehov vstvaril najpristnejšo rusko. V tem tiči veličina Pregelja. Oglejmo si поближе njegovi groteski »Berač« in »Katastrofa«.

Snov »Beračev« je tenka, tenka, komaj vidna, milje masiven, težak, pristen. Govorica krepka, robata, mestoma, po potrebi primerno popuščajoča, z gotovo nežnostjo povita. Delce smemo razdeliti na dva dela: v grotesko slikanje življenja beračev in v tragedijo, ki se prepleta skozi sliko. Eno kakor drugo je važno, eno brez drugega prazno in brez ozadja. Čudno je pri tem delu, da je en faktor sestava — drugemu ozadje in oni temu. Luka, nositelj dejanja in ideje je za igro ravno toliko vreden kakor kup beračev, ki tvori milje. Groteskno leži v tem, da živi Luka med temi Judeži in Kajfeži. Ta Jezus, kot ga malo pred koncem Pregelj preobrazil iz Luke, nam živo prinese pred oči davno zgodbo Učenika, ki je živel med hinavci in zavratneži, pravzaprav z današnjim očesom pogledano »skrajno groteskno. Kako

1 Izšli v »Domu in Svetuc, XXX. letnik, 1917.

globoka filozofija, vsečloveška, ki leži v tej primeri, se da preceniti samo, ako si kdo predoči Velikega, Vseobsežnega med peščico nizkotnih, ogabnih ljudi, ki so po svoji notranji vrednosti padli pod vrsto živali. In pesnik je rešil iz tega položaja groteskno stran, zagrabil jo, ter jo presadil kar na sredo našega naroda. Zakaj čeprav je slikana tista beraška družba s popolno resničnostjo, nihče mi ne more braniti, ako vidim v tej družbi res naš beraški, nizki narod, ki izpodriva, brca in kolne, da bolj pomaga, kjerkoli more in ki živi od milodara iz roke do ust. Srce in duša pa sta zgubljena, za široko steno zaklenjena.

Tako najdeš v tem kratkem, toda mojstrsko zasnovanem in izvedenem delu snovi, snovi za razglabljanje, iskanje in za delo. Poleg užitka, ki ti ga nudi umetnina kot taka, je nakopičenega v njem toliko čistega, odkritega dramatičnega efekta, da smelo trdiš, da je slovenska gledališka književnost za eno vredno delo bogatejša.

Stopimo s tega vrha, ki se z eno roko dotika samega nebeškega kraljestva, doli na našo ubogo zemljo. Drugi komad, ki nam ga je napisal Pregelj, se imenuje »Katastrofa«. Da ni postavil v to družbo, ki se je povsem slučajno sešla v predmestnem kinematografu, Elegantnega gospoda, bogme, bi mislil, da je hotel napisati grotesk-

se obrača na delavce, zlasti železničarje in pošto telegrafične uslužbenke, naj ostanejo na svojih mestih. Fašisti jih bodo že branili. Državi pa damo časa 48 ur, da pokaže koliko ima še avtoritete nasproti svojim uslužbencom in onim, ki hočejo napasti obstoj samega naroda. Ko poteče ta termin si pridržuje fašizem pravico popolne svobode delovanja in bo on nadomestil državo, če bo ta še enkrat pokazala onemoglost.

Iz teh dveh proglašov je jasno razviden težki notranji položaj Italije! Boj med delavstvom in fašisti je stopil v odločilen štadij, ako se zopet ne posreči vsaj začasno na kak polovični način pomiriti razburkane valove. V Italiji je vse mogoče. Skoro štiriletna skušnja nas je naučila tudi nasproti takim dogodkom, navidez zelo nevarnim za obstoj države, biti zelo skeptični v presojevanju. V Italiji se velikokrat ponavlja resnica laškega pregovora: *Molto fumo, poco arrosto*. (Veliko dima, malo pečenke.) — Potek stavke v Trstu. Ker so delavci šele v torek jutraj zvedeli iz jutranjih časopisov za stavko, so se vsi podali na delo, katero so pa takoj zapustili. Vse fabrike in delavnice so zaprte, tramvaj ne vozi, mnoge trgovine popolnoma ali deloma zaprte. Časopisi so prenehali izhajati. Železnice prenehajo z obrotom danes v torek zvečer ob 10. uri. Vojstvo, ki je prišlo iz notranjosti, je pripravljeno. Kraljevi stražarji, ki jih spremljajo fašisti in karabinerji, krožijo po mestu. Veliko delavcev so že danes zaprli. Ali dosejati še ni bilo posebnih dogodkov.

Politične novice.

Dr. Korošec in kralj Nikola Črnogorski. V »Beogradskem Dnevniku« in v »Slov. Narodu« je priobčil g. Gavrilović članek, v katerem pripoveduje, kako se je hotel ranjki kralj Nikola poslužiti l. 1918. dr. Korošca kot posredovalca med Srbijo in Črno goro glede ujedinjenja v Jugoslavijo. Gavrilović zopet pa je imel nalogo, da pripravi po nalogu Nikole dr. Korošca na to zaupno misijo. Dr. Korošec pa ni prišel k Nikoli, ampak da je »tik pred dnevom, ko bi se morala pričeti akcija, odhitel v Belgrad, da postane podpredsednik naše vlade, čeprav je bil prej Gavrilović obljubil, da bo vse tako storil.« — Tem zgodovinskim na sebi zelo zanimivim spominom dodajemo: Dr. Korošec je bil leta 1918. predsednik Narodnega Veča in po njegovem nalogu je odpotoval v Svico (v Ženevo), odkoder pa ni dobil nobene zveze z domovino in niti v Ljubljani niti v Zagrebu dolge dneve nihče ni vedel, kaj je z njim, in tudi on ni mogel vedeti, kaj se godi doma. Splošno se je takrat govorilo, da neka »nevidna roka« nalašče preprečuje vsako zvezo dr. Korošca z njegovo domovino. V takih okoliščinah pač ni nič čudnega, da se je dr. Korošec čutil dolžnega čim prej se vrniti v domovino, in to v času, ko še ni mogel vedeti, ali bo šel na podpredsednik vlade ali pa kdo drugi, oziroma nihče.

Med Francijo in Vatikanom so razmere zadnji čas bile nekoliko napete. Poincaré se boji vedno bolj rastočega vpliva svete stolice, zlasti nuncija Ceretti. Vplivu Vatikana je tudi pripisovati, da med francosko katoliško duhovščino narašča miroljubna smer v internacionalnem pogledu. Poincaréju tudi ni bilo prav neko škofijsko imenovanje, najbolj pa se mu je zamerilo pismo svetega očeta genovski konferenci, dogovor papeža s sovjetsko vlado glede pomožne akcije v Rusiji in prenos nekega važnega misijonskega dela iz Francije v Rim. Vendar pa je Poincaré

podlegel in se je pozicija rimske stolice v Franciji le še okrepila.

Amerika priznala ruske obmejne države. Kakor poročajo iz Washingtona, je vlada Združenih držav uradno priznala samostojnost ruskih obmejnih držav: Letške, Estonske in Litavske.

Nezaupljivi Bavarci. »Prager Presse« javlja, da bavarska vlada svetovnoznane kitarju Ivanu Meštroviču ni dovolila potovanja v Monako niti v študijske svrhe, čeprav je ponovno intervenirala zanj vlada v Berlinu. Pač pa sprejemajo Bavarci z odprtimi rokami znane ruske monarhiste.

Kaj je z afero Jadranske banke v Trstu.

Afera Jadranske banke v Trstu, o kateri smo objavili včeraj prvo poročilo našega tržaškega poročevalca, je takoj prvi hip izgledala kot maščevalna mahinacija. Naše včerajšnje poročilo iz Belgrada potrjuje, da imajo v parlamentarnih krogih isti vtis. Obrnili smo se takoj po zanesljive informacije v Trst in jih kontrolirali z informacijami, ki smo jih dobili v Ljubljani. Te informacije se vjemajo in slikajo dejanski stan te afere sledeče: Že leta 1919. se je pod prejšnjimi ravnatelji Jadranske banke izvršila zamenjava valute iz kron v lire in sicer tako, da je utrpel zavod milijonske škode. Novi ravnatelj Kamenarović se je vsled tega pri italijanski vladi zavzel za revizijo tedanjega poslovanja, kakor je javnosti že dalje časa znano in je italijanska vlada pristala naknadno na izplačilo 22 milijonov lir Jadranski banki v Trstu. Nekateri uradniki so pa brez vednosti Kamenarovića v aprilu t. l. v bančnih knjigah izvršili izpremembe v besedilu z ozirom na način nekaterih izplačil, ne da bi bili pri tem izpremenili višino zneskov in imena koristnikov. To se je zgodilo v treh slučajih, ki predstavljajo skupaj vsoto dvainpol milijona kron. Zakaj so ti uradniki to storili, je še nedodgovorno, vsaj mi o tem nismo mogli dobiti zanesljive informacije. Izključeno pa ni, da je bil povod zanje ta, ker je ravnatelj Kamenarović delal uradništvo odgovorno za slabo izvedeno valutno zamenjavo. Separija napram italijanski vladi je v tem slučaju po našem mnenju izključena, ker so italijanski kontrolni organi izvršili revizijo radi odškodnine banki po prvotnih neizpremenjenih vpisih. Ta revizija je bila izvršena že v januarju, spremembe v knjigah so se pa izvršile še-le aprila. V tej naši sodbi nas potrjuje tudi izjava vladnega komisarja v Trstu Capella, ki mu je bila italijanska vlada poverila pregledovanje knjig Jadranske banke in ki potrjuje, da ni bil nihče oškodovan, tudi ne italijanska vlada in je manipulacija dotičnih bančnih uradnikov zgolj notranja zadeva banke brez zunanjege efekta.

Stališče upravnega sveta Jadranske banke v Trstu, ki je objavljamo na drugem mestu, je pravilno, ker ne prejudicira preiskavi.

Mnenje, da je ta afera Jadranske banke v Trstu iz maščevalnosti povzročena, podkrepljujejo ta-le dejstva:

Vesti o aferi Jadranske banke v Trstu so se raznesle skoro v vse italijanske liste v Zg. Italiji istočasno in sicer takoj in s pravilno slovensko pisanimi imeni uradništva, ki je bilo aretirano, kar se sicer v italijanskih listih nikdar ne dogaja. »La Sera« je po zatrdilu našega dopisnika pol ure pozneje, ko je bila napravljena preiskava, prinesla že poročilo o njej. To je iz tehničnih ozirov mogoče le, ako je bila že prej obveščena o preiskavi. Še bolj pa nas utr-

juje v tem mnenju »Jutrovo« poročilo z dne 29. julija, ki kar diha »narejeno afero«, sicer ne bi bilo nobenega povoda, da je »Jutro« poročalo več kakor golo resnico. Istočasno pa je pel telefon v Belgrad o »malverzacijah« pri Jadranski banki v Trstu in imenovalo se je vzenomer ime g. Kamenarovića, ki je dr. Žerjavu — razumemo — obležal v želodcu.

Jutranji list« v Zagrebu je objavil celo poročilo o konferenci pri dr. Žerjavu v Belgradu, ki se je vršila nekaj dni pred preiskavo Jadranske banke v Trstu in trdi, da je bila ta konferenca v zvezi z afero Jadranske banke. Nadalje je precej značilno obnašanje odpuščenega uradnika Kolumbića. Iz izjave Splošne zveze bančnih uradnikov v Piccolo della Sera je namreč razvidno, da se je Kolumbić sam zadovoljil s kompromisom med Savezom in bančnim ravnateljstvom v Trstu, da se ono do 3. avgusta odloči glede njegovega odpusta, naenkrat pa je brez kakakega novega povoda podal ovadbo proti zavodu, na podlagi katere se je vršila v soboto popoldne preiskava. Zato Splošna Zveza odklanja vsako odgovornost za postopanje svojega člana Kolumbića ter je oboja.

Jadranska banka v Trstu je slovenski zavod in zato razumemo, da se tržaški Slovani nad maščevalnostjo takozvanih »Jugoslovanov« zgražajo, češ da maščevalnost ne sme segati na gospodarsko polje.

Dnevne novice.

Umrl je v lhanu pri Domžalah odnotni gostilničar in posestnik Anton Breznik v starosti 69 let. Pokojnik je bil oče gimn. prof. č. g. dr. Ant. Breznika v St. Vidu. Pokopali ga bodo v soboto, dne 5. avgusta ob 10. uri dopoldne. Blagemu rajniku svetila večna luč! — Na Rodici pri Domžalah je dne 1. avgusta umrl posestnik g. Franc Gabrič. N. v m. p.

Poročno darilo kraljevi dvojici. Pod vodstvom slovenjgraškega okrajnega glavarja dr. Ipavica se je podala deputacija slovenjgraškega, marenberskega in šoštanjskega sodnega okraja v avtomobilih na Bled, da pokloni Njegovemu Veličanstvu kraljici Mariji kot poročno darilo obmejnega slovenjgraškega političnega okraja krasno vprego za štiri konje s srebrnimi okovi. Deputacija je bila sprejeta v kraljevem dvorcu na Bledu v četrtek, dne 3. t. m. ob 11. uri dopoldne. Poročno darilo je bilo v najkрасnejšem cvetju ter okrašeno s trakovi v državnih in slovenskih barvah. Tudi avtomobili, v katerih so se člani deputacije vozili, so bili okrašeni z zelenjem in cvetjem ter z državnimi in slovenskimi zastavami.

Izjava upravnega sveta Jadranske banke. Od upravnega sveta Jadranske banke v Trstu smo včeraj prejeli sledeče obvestilo: Podpisani upravni svet Jadranske banke v Trstu je od danes naprej vpostavil normalno poslovanje blagajn zavoda. Dejstvo, da uvedena sodna preiskava še ni končana, onemogoča podpisnemu upravnemu svetu, da bi izrekel kakršnokoli sodbo glede obdolžitev, ki tvorijo predmet preiskave. Podpisani upravni svet pa izjavlja še sedaj, da si pridržuje spvet pa z vsro strogostjo proti lastnim uradnikom glede katerih bi izhajala kakršnabodi odgovornost že radi okolišnosti same, da so izvršili spremembe v bančnih knjigah, zlasti pa proti onim, glede katerih bi se ugotovila sploh kakršnakoli kazniva dejanja. Podpisani ugotavlja na lastno odgovornost, da okolišnosti, ki tvorijo predmet sodne preiskave, kakor tudi iz nje izhajajoče eventualne posledice nikakor ne morejo prejudicirati moralnemu in finančnemu

položaju banke, katera trdno se naslanja jo na zaupanje svojih klientov in vredna popolnega uvaževanja od strani vse javnosti in državnih oblasti, nadaljuje svojo pot vseskozi korektnega trgovskega poslovanja. — Trst, 3. avgusta 1922. — Upravni svet Jadranske banke — Trst.

Pred novo stavko? Dolgotrajna stavka knjigoveškega delavstva, ki je bila tudi posreden vzrok zadnje delne stavke tiskarjev, še ni končana. Včeraj so se vršila na vladi pogajanja delegatov knjigoveškega delavstva in knjigoveških mojstrov, ki jim je prisostvoval tudi vladni zastopnik dr. Skubic. Pogajanja pa niso privedla do definitivnega sporazuma, dasi je bil baje tarif obojestransko sprejet. Mi upamo, da pogajanja s tem niso razbita, ker sicer stojimo pred generalno stavko vsega grafičnega delavstva v Sloveniji.

Znamenje časa. Med onimi Madžari, ki jih je izgnala naša vlada iz Subotice, se je nahajal tudi težki milijonar Ingus. Ta je poskušal vsa sredstva, da ostane v Subotici, pa se mu ni posrečilo; subotičska policija je ostala trda in neizprosna. Nato je poskusil mož svojo srečo v Belgradu in glej — v kratkem času je imel v žepu dovoljenje centralne vlade za povratek v Subotico. Njegovi prijatelji sedaj pripovedujejo, da je cela stvar veljala sicer 400 tisoč dinarjev, ampak domov je pa mož le prišel. Sedaj so zadovoljni vsi. V Subotici je Ingus, v Belgradu pa denar.

Časnikarje so posadili med detektive in skupčinske služitelje ob priliki banketa, ki ga je priredil gg. poslancem na čast predsednik parlamenta dr. Ribar v hotelu »Petrograd« v Belgradu. Zaradi tega so belgrajski časnikarji silno užaljeni in zahtevajo zadoščenja. — Mi stvar popolnoma razumemo, ampak če se natanko premisli, je imel dr. Ribar mogoče le prav. Nobeden od detektivov in uradnih slug ni obtežen z ameriški dolarji in mogoče je dr. Ribar le pravo zadel, ko je posadil časnikarje namesto k mizi, kjer je sedela vlada, rajši med detektive...

Opozorjamo vse obrtnike, industrijce in delodajalce sploh na razglas Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani v današnji številki našega lista.

Slov. kat. izobraževalno društvo v Rudniku priredi v nedeljo dne 6. avgusta ob pol 4. uri popoldne veliko vrtno veselico pri g. Usniku, preje Marinko. Na veselici bo igrala salezijanska godba. Tudi druge zabave bo dovolj.

Kakšna zakonita določila veljajo glede shodov. Pokrajinska uprava nam pošilja sledeči dopis: Z ozirom na različno tolmačenje člena 14. vidovanske ustave prosim, da objavite v eni prihodnjih številkih Vašega cenjenega lista nastopno uradno pojasnilo: Glede prijav shodov politični oblasti pravi člen 14. naše ustave, da predpiše natlačnejše odredbe o pravici zborovanja zakon. Ta zakon še ni izšel in veljajo tedaj še stari zakoniti predpisi o zborovanjih, kolikor ne nasprotujejo ustavi sami. Ko je ustava stopila v veljavo, je stari zborovalni zakon iz leta 1867. avstr. drž. zak. 135 veljal v toliko, kolikor ni bil izpremenjen s točko 3. naredbe ministrskega sveta z dne 20. maja 1919. o izjemah od veljavnih zakonov. Ta naredba se je pravčasno predložila zakonodajnemu odboru v pregled in ima tedaj v misli člena 130 ustave moč zakona. Glede shodov določa ta naredba nastopno: »Shodi katerekoli vrste, bodisi splošno pristopni, ali omejeni na povabljenе goste, bodisi v zaprtih prostorih, ali pod vedrim nebom, so smejo prirediti proti predhodni prijavi politični oblasti. Shode pod vedrim nebom sme politična oblast iz razlogov drž. interesa ali javnega miru in reda zabraniti. Ta predpis ureja le nekatera načela o shodih, nima pa raznih podrobnih predpisov. Glede neurejenih vprašanj velja z ozirom na zgoraj navedeno tedaj pač še stari avstr. zborovalni zakon iz l. 1867. To velja posebno glede rokov za prijavo shodov. Za prijavo shodov je zborovalni zakon iz leta 1867 določil glede obče pristopnih shodov rok treh dni. S členom 14. ustave se je ta rok skrajšal glede zborovanj pod milim nebom na 24 ur in vsled tega pač tudi glede ostalih zborovanj. S tem predpisom je ustava edino le določila, 1. da tudi za zborovanja pod milim nebom ni treba oblastvenih dovolil in 2. da celo za zborovanja pod milim nebom zadošča prijavni rok 24 ur. Nikakor pa ni ustava določila, da za druga zborovanja sploh ni treba pri-nega roka. Kjer pa zborovanja pod milim nebom zadošča prijava 24 ur poprej, tedaj se seveda za druga zborovanja ne more zahtevati bodisi daljši rok, bodisi morda celo kako oblastv. dovoljenje.

Carinski pregled paketov, o katerih se sumi, da je v njih saharin. Generalna direkcija posrednih davkov je dognala, da pošiljajo nekatere stranke v poštinih paketih vtihotapljen saharin, večkrat celo v večji množini. Pošiljanje saharina v poštinih paketih je po § 26 poštne reda prepovedano. Poštne pošiljke, o katerih se sumi, da je v njih saharin, se odpro in pregledajo na pošti vprito pošiljatelja oziroma naslovnika ter finančnega ali carinskega zastopnika.

Začasna zatvoritev pošte Sv. Martin na Muri. Dne 16. julija t. l. je prenehala poslovati pošta Sv. Martin na Muri. Vsi kraji, ki so spadali v področje te pošte, so se vrnili isti dan v področje pošte Mursko Središče.

Izpremembe in dopolnila telefonskih govorilnih pristojbin v prometu med našo kraljevino in Avstrijo. V sporazumu z avstrijsko upravo je izdala naše ministrstvo odredbo, ki določa: Sedaj h prometu dopuščene postaje v naši kraljevini in Avstriji se uvrste v razdaljne pasove. V Avstriji so v I. pasu: postaje na Stajerskem in Koroskem; II. pasu: postaje na Nižjem Avstrijskem in Burgenlandu; v III. pasu: postaje na Zgornjem Avstrijskem, Solnograškem, Tirolskem in Vorarberskem. V naši kraljevini so v I. pasu: postaje Maribor, Celje, Ptuj, Ljutomer, Slov. Bistrica in Zidanost; v II. pasu Ljubljana. — Pristojbina na našem in avstrijskem ozemlju je za posamezne pasove določena takole: I. pas 0.50 zlatega franka, II. pas

no — karakterno študijo iz vsakdanjega življenja. Toda groteska tiči globlje. Elegantni gospod je prišel v kinematograf, da konča svoje v vseh oziirih polomljeno življenje. En sam vzrok ga je privedel na to misel: pomanjkanje ljubezni. Ker je zgubil ljubezen do ljudi, do življenja, kakršno je in predvsem ker mu je pošla ljubezen do samega sebe, je sklenil, da si požene kroglo v glavo.

To je težka pot. Duševne borbe, brezsmiselnost vsega početja, premišljevanje, otrovana duša, vse iz zgubljene čiste ljubezni porojeno, ga je privedlo do roba tega prepada. Tragika, samo vsled zrelega spoznanja, da je življenje brez ljubezni brezplodno, je obenem v tem spoznanju groteskna. Nisem poklican, da z medicinskega, učenega stališča preiščem vzroke, ki so privedli Elegantnega gospoda z revolverjem v kinematograf. Edino s človeškega stališča smem soditi in moja sodba se glasi: zmanjkalo mu je ljubezni.

Ta kinematografska istorija se odigrava potihem, v pogovoru med Elegantnim gospodom in med Neznancem, katerega je pisateljeva fantazija tako imenitno postavila v avtomatovo pesem, ki je v Elegantnem gospodu poklicala zadnje obotavljaje, zadnji razgovor s samim seboj na dan. Kaj je zaključek tega samogovora? Na koncu, med najneumnejšo kinematografsko

burko, se Elegantni gospod ustrelil. Kaj vprašujete po vzroku! Človek, ki mu je pošla ljubezen, ne more več živeti! In nič drugače, kot sem pričakoval, tako se je zgodilo. — Hu, groteska! Ne pozabite, prosim, prava groteska s slovenskim bankirjem v glavni ulogi!

Potem je Pregelj za čas molčal. Toda prav gotovo, še predno je napisal groteski, je nosil seboj zgodbo o zlem duhu pustinje, Azazelu. In zdaj jo je napisal. Zares, zaslužila bi temeljite, v vse potankosti segajoče razprave, toda jaz hočem odprti duri samo za špranjo, da more kdor hoče samo za hip pogledati na morje velikega, globokega dela.

Iz Kristovih časov je ta zgodba. Napol mistično je ozračje, tiho, kakor pesem iz daljave. Nikoli še nisem čital tako lepega opisa dobe, ko je hodil Učenik po svetu in je bila zemlja za sežanj daleč od neba. Slutnjo vseobsežnosti in bližine božje je pisatelj ustvaril s tem, da nikdar ne nastopi On, Veliki. Vsa Kristova tragedija se odigrava blizu, z roko bi segel, pa bi jo imel prav pred očmi. In vendar je ohranil vso tisto daljavo, ki je med zemljo in nebom. In v tem leži večji del lepote. Kako fino je znal predstaviti pozemsko življenje, ki je vendar tako daleč od Njega, ki je to življenje dal.

Zgodba je kaj enostavna. Nič vsiljive-

ga: povest o lepotici — spokornici Mirjam. Toda kakor brenkanje na harpo, kakor cvetje, ki vzbrsteva, zveni ta zgodba. Ena sama lepa, tiha, melanholična melodija se preliva po dišečem zraku. Pregelj ni hotel podati mučnikove borbe, ampak samo odsev, ki ga ta vzvišena tragedija meče na navadne, preproste ljudi, ki žive na tej zemlji, ki so od nje — od zlega duha Azazela odvisni. Kontrast med nebom in zemljo, med Bogom in med Azazelom.

Menda do sedaj nihče izmed naših pisateljev ni v večjem delu obdelal tisti veliki čas. Zato se mi zdi Pregljev »Azazel« tem večji, ker prinaša toliko ljubezenske lepote, ki je skrita v tistem času ljubezni. Da je vzel v roko prav to stran iz obilne snovi, je najboljši dokaz, da je velik umetnik človeškega srca, mojster človeške duše.

Pri našem malem narodu, ki je poln ničevih preprirov in zdražb, da je pri nas pesnik ljubezni zapel svojo pesem proti zlemu duhu malenkostnosti pozemskega življenja, ter odprl duri svobodnemu pogledu v večnost, je velika njegova zasluga.

Ni moč razlagati te zgodbe, zakaj od začetka do konca je prepletena z lepoto; in kdor hoče do nje, se mora sam napotiti k nji. Zato, prijatelji, vzemite »Azazel« in berite! Slovensko gledališče je bogato!

1 zlat frank, III. pas 1.50 zlatega franka in sicer po enakovrednosti 1 frank je 15 Din. Pristojbina za telefonsko pozivnico je za vse razdalje 1 zlat frank t. j. 15 Din.

— **Državno posojilo Subotici.** Ministrstvo za finance je sklenilo podeliti mestni občini v Subotici 15 milijonov dinarjev. Mestna občina bo v to svrhu zastavila kot garancijo vsa svoja posestva. Kakor znano, je Subotica najbolj bogato mesto v Jugoslaviji.

— **Ta pa zna.** Zagrebški «Večer» poroča, da je v ministrstvu za socialno politiko takoj po prvem eden izmed uradnikov odpovedal službo, seveda, ko je imel plačo že v žepu. Nato je stopil v službo pri ministrstvu za zunanje zadeve, kjer je tudi prejel plačo za mesec julij. Ker je v Belgradu 17 ministrstev, bo ta uradnik kmalu obogatel.

— **Tudi osješki občinski svet proti jugošaštom.** Kakor znano, je občinska uprava v Novem Sadu razpustila tamošnje organizacije jugošaštov. Slično nameravajo sedaj tudi v Osijeku in v večini mest. svet. zahtevala od župana, da skliče v to svrhu sejo. Za sejo vlada precejšnje zanimanje med občinstvom.

— **Proti tajni politiki.** Te dni je v Londonu zboroval mednarodni kongres za mir in je med drugim sklenil, da mora biti v bodoče zunanja politika vsake države ravno tako javna, kakor njena notranja politika.

— **Italijanski pojmi o jugoslovanski geografiji.** Kako dobro pozna italijanska javnost geografijo Jugoslavije, priča sledeča notica, ki je izšla julija meseca v Genovi izhajajočem glasilu trgovcev «Corriere Mercantile» pod naslovom: Nagajanje naših jugoslovanskih prijateljev: Italijanska vlada je opozorjena na trajno obstrukcijo jugoslovanskih uradov, ki jo izvajajo Jugoslavlani v škodo italijanske poštne pismene in brzojavne korespondence. V Gradcu morajo vsa iz Italije prihajajoča pisma in brzojavke skozi posebno kontrolo, kjer zastajajo dneve in dneve. — Torej za trgovce Genovežane leži nemški Gradec pač v Jugoslaviji.

— **Iz patriotičnih nagibov.** V Novem Sadu je dr. Vilmoš Ratz na glavni ulici ustavil bivšega podžupana Dušana Sabovljevića in ga oklofotal. Dr. Ratz je na policiji izjavil, da je to storil iz patriotičnih nagibov, češ da je bil Sabovljević mazaron. Svojo čast bosta moža sedaj rešila z dvobojem.

— **Nepošten uradnik.** Uradnik Novačič v Zagrebu je v uradniški zadrugi poveril nekaj nad 300.000 kron in pobegnil v Ljubljano, kjer ga je policija kmalu zasledila in ga odpravila v Zagreb. Te dni je bil obsojen na 6 mesecev zapor.

— **Prijet goljuf.** Viktor Znidaršič z Opčine pri Trstu je tudi ljubljanski policiji dobro znan, še bolj pa zagrebški, kjer je nedavac ogoljufal neko tankokajno banko za 200.000 lir. Možakarja so sedaj prišli v Gdanskem, kjer je igral velikega kavalirja. Prepeljejo ga v domače kraje.

— **Veliki požarni škodi** ogne se najbolje s strokovno provedenim zavarovanjem, v katero svrhu priporočamo naš stari domači zavarovalni zavod »Croatia« v Zagrebu, ki ima svojo podružnico za Slovenijo v Ljubljani, Stari trg št. 11. 3031

Šentjanž — Sevnica ali Šentjanž — Zidani most.

V zakonski odločbi o novih železnica je na desetem mestu tudi zgradba železniške proge Šentjanž—Sevnica. Vsakdo, ki pozna sedanji politični položaj, pač lahko reče, da je to le saharški pesek, katerega bo trosila firma Pucelj et Comp. v oči onih ubogih slovenskih zapeljancov, ki še do danes niso občutili izrednih »dobrot«, katere deli Samostojna kmetijska stranka. Res je, zakon je tukaj, a nobene garancije ni, da bi v doglednem času rodila jugoslovanska mati tistega, ki bi ta zakon tudi izpeljal. Pa bodi stvar že taka ali taka, nam tudi to ne gre v glavo, zakaj se samostojni železniški talenti tako silno bore za zvezo Šentjanža s Sevnico. Vsakdo, kdor je rojen v Sloveniji in pozna le količaki te kraje, se za to progo ne more ogrevati iz enostavnega razloga, ker bi ta proga Sloveniji pa tudi državi silno malo, da ne rečemo prav nič koristila. Ako bo kdaj napočil oni veliki dan, ko se bo podaljšala proga Trebnje—Šentjanž, potem bi bilo pametno in ko-

ristno podaljšati progo Šentjanž—Zidani most. Zakaj?

1. Zidani most je in ostane križišče najvažnejših glavnih prog v Jugoslaviji.

2. Sigurno je, da bo vedno večja potreba gospodarskega zblizanja z Nemško Avstrijo, Nemčijo in Češkoslovaško. Še nedogledno dobo bomo odvisni od teh držav z ozirom na razne industrijske proizvode in nasprotno bo morala naša država iskati v teh državah tržišče za svojo živino, žito in vino.

3. Ako se podaljša železnica Šentjanž—Zidani most, bi bila to direktna zveza glavne proge južne železnice z morjem preko izključno našega ozemlja, kar bi tudi v stratežnem oziru gotovo ne bilo brez pomena. Ako pa ostane pri imenovanju zakonski odredbi, potem bi bila ta proga bolj stranskega pomena z ozirom na tovrstni še bolj pa na osebni promet. Recimo, da bi se hotel peljati g. minister Pucelj iz Karlovca v Maribor, potem bi moral čakati najprej zveze Trebnje—Sevnica, v Sevnici zopet zveze Zidani most in tam zopet zveze na Maribor. Ali ne bi bilo bolje, da bi se peljal ta visoki gospod preko Ljubljane ali Zagreba? Seveda bi ta gospod, ki razpolaga s svojim salonskim vozom, ne občutil teh nepravil, katere ima navaden smrtnik, ki roma po svetu s kopo prtljaje in mora na vsaki drugi postaji prestopiti. Morda bo kdo ugovarjal, češ, proga Šentjanž—Zidani most bo dražja vsled tega, ker bi bilo treba graditi kratek predor. Resnica je to. Če pa pomislimo, da bi bilo treba v nasprotnem slučaju graditi čez reko Mirno 7—8 objektov, se stroški skoro popolnoma izenačijo. Ugovarjati bi tudi kdo utegnil, da bi bila ta zveza silno neugodna za zvezo z našo prestolico — Belgradom. Res je. Toda k temu si dovolimo samo to vprašanje, za koliko bi bila zveza Zidani most slabša od zveze Sevnica. Nekateri bi imeli tudi ta pomislek, da je Zidani most preveč obložen, da bi radi malega prostora nikakor ne mogli sprejeti še te zveze. Prav! Ali resnica je tudi, da Zidani most, tak kot je danes, ne more dolgo časa ostati in le z največjo težavo obvlada sedanji promet. Zato je nujna potreba, da se Zidani most razširi na ta ali na oni način in s tem odpade tudi ta ugovor. — Prepričani pa smo, da bo južna železnica prej Zidani most uredila, da bo odgovarjal in zadostoval še večjemu prometu kot je dandanj in tako bo oiajšana zveza z Zidanim mostom. Zato bi mi gospodu Pucelju kot že znanemu ekspertu v železniški stroki zlasti pa g. poslancu Majcenu, kateremu je znan ta teren že od mladih nog, nujno svetovali, da to svojo veliko napako v najkrajšem času popravi in nam zagotovi zvezo z Zidanim mostom, ki bi bila v vsakem oziru na svojem mestu. Vse merodajne faktorje pa, zlasti one gospode, ki to važno železniško vprašanje obvladajo v polnem obsegu, vljudno prosimo, da povedo javno svoje mnenje in to vprašanje temeljito rešijo. Ljud. Bajec.

Gospodarstvo.

POKRAJINSKA OBRTNA RAZSTAVA V MARI-BORU (od 8. do 17. septembra 1922).

Prijavni rok poteče dne 10. avgusta, na kar opozarjamo vse, ki se mislijo prijaviti. Po tem roku se prijave brezizjemno ne sprejmejo več. —

Lepaki so se danes razposlali. Prosimo vse tverke, katerim se je lepak doposlal, da ga razobesijo na vidnem mestu.

Posloboščene tverke za izvršitev razstavnih del so: specijacija ORIENT; slikarstvo: Horvat in Ambrožič; mizarstvo: Joža Volčič, Slovenska ulica 36; dekoracije: Blaž Jagodič, Aleksandrova cesta 45; oglasi: Oglasi zavod J. Sušnik, Slovenska ulica 16. Druge tverke niso upravičene izvrševati za razstavo teh del, ker so imenovane tverke pogodbeno vezane.

Na vaješka delu se polaga posebna važnost. Zato prosimo ponovno vse mojstre, naj vspodbujajo k temu svoje vajence. Razstava vajeških del je brezplačna. Prijave vpošljite najkasneje do 15. avgusta.

g. Zilni trg. Na novosadski produktivni borzi je notirala pšenica 16 K, koruza 12.70 K, pšenična moka št. 0 23.50 K. — Tendencia trajno čvrsta.

g. Zetec v Rusiji je izpadla letos jako ugodno in sicer za 35 odstotkov boljše nego lani. Celo v saratovski guberniji, ki je bila od lakote najbolj prizadeta, je za 50 odstotkov boljše od lanskega leta. Slučaji smrti vsled lakote so ponehali. To potrjuje tudi voditelj ameriške pomožne akcije dr. Morehead. Stališče vlade se je s tem seveda udilo.

g. Efektivno ameriško zlato. Efektivno imetje ameriškega zlata znaša sedaj 3766 milijonov dolarjev v kovnem in nekovanem zlatu. To je 40 odstotkov celokupnega zlata na svetu.

g. Francoska zunanja trgovina. V letošnjem prvem polletju je uvozila Francija blaga v skupni vrednosti 10.671.592.000 frankov. Izvozila pa blaga za 9.386.660.000 frankov.

g. Sladkor iz Češkoslovaške. Češkoslovaška družba za izvoz sladkorja je izdala poročilo o prodaji polletne produkcije sladkorja. Na podlagi tega poročila je bilo prodano skupno za 282.181 ton sladkorja in to: 66.440 ton Franciji, 61.220 ton Angliji, 45.390 ton Avstriji, 34.1000 ton za izvoz preko Hamburga, 17.750 ton za izvoz preko Trsta, 9970 ton preko Trsta, 6620 ton Rumuniji, 6820 ton Norveški, 6590 ton Nemčiji in 5840 ton Jugoslaviji.

g. Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani je z ozirom na nedostatek žita in mleviskih produktov, ki je zavladal v Sloveniji posebno v Ljubljani zbog omejitve prometa, brzojavno zaprosila Direkcijo državnih železnic v Zagrebu, da se izpremeni odredba o prometni omejitvi z dne 17. julija t. l. Na to vlogo je dobila ovestilo, da je ves promet v smeri Vzhod—Zapad popolnoma prost.

BORZE.

Curih, 3. avgusta. Berlin 0.615, Newyork 526.25 London 23.41, Pariz 42.90, Milan 23.975, Praga 12.90, Budimpešta 0.175, Zagreb 1.55, Bukarešta 3.25, Varšava 0.08, Dunaj 0.00875, Ka 0.0125.

Berlin, 3. avgusta. Dunaj 1.33, Budimpešta 33.70 Milan 37.6525, Praga 2057.40, Pariz 6791.50, London 3755.30, Newyork 828.96, Curih 15995.5. Praga, 3. avgusta. Dunaj 0.0475, Berlin 4.65, Rim 1.8225, Ka 0.09, lira 181.25, Budimpešta 1.50, Pariz 330.25, London 181.25, Newyork 40.55, Curih 778.50.

Štajerske novice.

š. Pogreb umrlega polkovnika Fridolina Kavčiča se je vršil včeraj ob pol 6. uri popoldne v Mariboru na pokopališču v Pobrežju ob številni udeležbi vojaških krogov in prijateljev pokojnika.

š. Vojaško kopališče. Iz Maribora poročajo, da se prebivalstvo predmestja Melje, zlasti pa starši, pritožujejo, ker se tamkaj koplje vojaštvo v množicah in v Adamovi obleki, pri čemer zblijajo vojaški navadno vpricho otrok neumestno surove šale, ki gotovo ne morejo vplivati vzgojno. Prebivalstvo želi, da bi vojaška oblast preskrbela za vojaštvo posebno kopališče ali pa vsaj določila za vojaštvo posebne dneve za kopanje.

š. Obupen gnojni položaj policijske straže. Iz Maribora poročajo, da se nahaja tamkajšnja policijska straža v obupnem gnojnem položaju. Stražnik s 6 otroci ne dobi niti 4000 kron mesečne plače. Policijski stražniki so upali na uspeh deputacije, ki je bila pri finančnem ministru, kateri pa je deputacijo samo tožil in jo poslal domov. — Stražniki so primorani, da zapuščajo službo in si poiščejo kruha drugod. Radi tega trpi izvrševanje policijske službe, ki se čimdalje bolj vrši le mehanično.

Ljubljanske novice.

lj. Umrli je v Leonišču g. Hrvat Kašper, učitelj v Šoštanju. Pogreb bo iz Leonišča danes ob 6. uri popoldne.

lj. »Tvrda je sokolstvu naklonjena.« Take lepake vidimo sedaj nalepljene po izložbah ljubljanskih prodajal. Če pogledamo stvari na dno, ti lepaki sokolstvu niso v čast. Diše namreč zelo neprijetno po rahlem pritisku in za družstva, ki nekaj nase drže, ni lep nikak pritisk na nikogar,

ne fizičen in ne moralen. Zlasti na trgovce ne, ker trgovec v pravem pomenu besede je vsakomur naklonjen, kdor je njegov gost. Češki gostje naj bodo uverjeni, da bodo od vsakega ljubljanskega trgovca postreženi z odlično uljudnostjo. Političnih sporov v naših krogih pa res ni treba razkazovati tujim gostom še s posebnimi tablicami in ljubljanskim trgovcem nihče ne bo zameril, če izobešanje takih tablic solidarično odklonijo. Ako pa hočejo Sokoli ostati pri svoji dosednji metodi, naj se obračajo le na svoje znane in priznane pristaje, drugih krogov pa naj ne pritiskajo.

lj. V Trnovem priredi v nedeljo 6. t. m. ob 4. uri popoldne Prosvetno društvo vrtno veselico v gostilni pri Inkretu, Karunova ulica (za cerkvijo). Igra godba na pihala. K obilni udeležbi vabi odbor.

lj. Poročil se je včeraj popoldne v frančiškanski cerkvi starešina Danice Viktor Molka z gđ. Minko Rotarjevo. — V ponedeljek se je poročil v šentpeterski cerkvi uradnik Zadržne gospodarske banke Ignacij Vojc z gđ. Marjanco Šebat. — Naše čestitke.

lj. Redna mesečna seja Zveze uradniških udov in sirot se vrši v petek, dne 4. t. m. ob 3. uri pop. v navadnih prostorih. Vse odbornice se naprošajo, da se seje zanesljivo udeležijo. Vabljeni so tudi vse članice.

lj. Zatovorile Borze dela. Ker se mora Osrednji urad Borze dela in pa njegova ljubljanska podružnica izseliti iz svojih dosedanjih prostorov v Gradišču št. 4, ukineta oba urada do nadaljnjega svoje poslovanje. Uradovati začneta zopet, ko dobita nove prostore, kar se bo pravočasno objavilo.

lj. Mestna zastavljalnica ima tomesčno dražbo decembra 1921 zastavljenih predmetov dne 10. avgusta t. l. popoldne.

lj. Mestni posredovalni urad v Ljubljani za pravne obravnave, bo radi preureditve novih uradnih prostorov — v času od 2. do 16. avgusta sprejemal tožbe le dne 8. avgusta dopoldne v mestni posredovalnici.

Orlovski vestnik.

IL SLOVANSKI ORLOVSKI TABOR V BRNU.

Z današnjim dnem je zaključeno priglasevanje za Brno. Izletnikov iz Slovenije je 550, iz Hrvaške 600. V Brno vozi posebni vlak iz Ljubljane, kateremu se priključijo vozovi zagrebškega vlaka.

Bratje in sestre, ki pridete v Ljubljano, prejmete vse informacije itd. v pisarni pripravljalnega odbora v Ljudskem domu. Zbirališče izletnikov je na dvorišču »Zadržne zveze« na Dunajski cesti 9. avgusta ob 15. uri popoldne, kjer se določijo oddelki in njihovi reditelji. Rediteljem se mora vsak brezpogojno pokoravati bodisi v vlaku, kjer bo za vsak voz poseben reditelj, bodisi v Brnu na skupnih stanovanjih. — Odseki, ki imajo sposobne člane za reditelje, naj jih prijavijo pripravljalnemu odboru.

Iz Ljubljane se odpeljemo 9. avgusta ob 16.30 uri iz glavne kolodvora, iz Zagreba južni kolodvor pa ob 12. uri 46 minut. V Zidanem mostu se priključijo zagrebški vozovi posebnemu vlaku iz Ljubljane in se odpeljemo ob 18.10 uri. Enotni skupni vlak pasira Maribor gl. kol. ob 22. uri. — Na Dunaj pridemo 10. avgusta ob pol 7. uri zjutraj. Tu samo prestopimo in dospemo v Brno ob 13. uri.

Po slovesnem sprejemu takoj na skupni stan! Za Jugoslovane je meščanska šola poleg telovadnice, kjer je tudi skupna kuhinja. — Glede privatne hrane opozarjamo na včerajšnjo notico, da je hrana v restavracijah zelo draga (do 60 Kč).

Skupni izleti iz Brna v okolico in različne druge ugodnosti se določajo med vožnjo. Opozarjamo udeležnike, da se dobro opravijo z obleko kakor tudi z denarjem.

Izletniki v Prago se prepeljejo iz Matzleinsdorfa na Dunaju po podzemski železnici na Fr. Jos. kolodvor, kjer odpelje vlak že ob pol 8. uri v jutro proti Pragi. Naročeni so 4 vozovi. Dohod v Prago ob 22.54 v noči. Prenosišča bodo skupna. Vlak stane ca 1500 Ka in ca 20 Kč. Iz Prage odhod 12. VIII. ob 8. uri zvečer v Brno s posebnim vlakom ca 20 Kč, prihod ob 4. uri zjutraj. Obeta se obilo užitka in veliko zajemljivosti.

Naš obisk v bratsko Moravo je blizu. Poročila o sijajnih nastopih naraščajo in prijave ogromnih ljudstev iz vseh dežela naj nas bodre, da gremo z največjim ponosom in navdušenjem nasproti najvišjemu poletu slovenskega Orla. Bog živi!

Pripravljalni odbor za Brno. Šišenski Orel priredi v nedeljo, dne 6. avgusta ob 4. uri telovadbo in veselico na senčnem vrtni gostilni Reininghaus v Spodnji Šiški. Vabimo vse prijatelje orlovstva, da prireditev kar najštevilneje posetijo. — Bog živi!

SLUŽBE IŠČE gospa, vajena gospodinjstva, z 9 letno deklico. Gre tudi na deželo. — Naslov pri upravnistvu SLOVENCA pod št. 3064.

Iščem treznega in - vestnega HLAPCA k lahkim konjem. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Prednost imajo taki, ki so služili kot vojaški pri konjenici. Več pove Jože ORAZEM, Moste pri Ljubljani. 3054

DEKLE, večšo vseh hišnih poslov in deloma kuhanja, sprejme v SISKU uradniška družina treh oseb. — Naslov pove upravnistvo SLOVENCA pod št. 3063.

Trgovski pomočnik ŽELEZNINAR se takoj sprejme pri: ERJAVEC & TURK, Ljubljana.

KONTORISTINJA, prvovrstna moč, z večletno pisarniško prakso, dobra strojepisnica, večša nemškega jezika in cirilice ter enostavnega knjigovodstva, dobi takoj mesto. Plača dobra, popolna oskrba v hiši. Oftere na poštni predal št. 1, Zdravilišče Rogaska Slatina. 3051

PRODAJALKO,

izvežbano, specerijske stroke, iščem za takojšnji vstop. — Ponudbe pod »SPECERIJA« na An. zavod Drago BESELJAK in drug, Ljubljana, Sodna ulica št. 5. 3052

Družabnika za novo vpeljano konfekcijsko trgovino v prometnem trgu ob Sotli iščem za takoj; potrebni kapital 100.000 do 150.000 K. Naslov pri upravnistvu »SLOVENCA« pod št. 3008.

Knjigovodjo

vsestransko trgovsko rutiniranega sprejem s 1. sept. t. l. Ponudbe na BOR. SBIL, Kočevje. 2963

Trgovskega pomočnika mešane stroke, mlajšo moč, sprejem za takoj ali 1. oktober v prometnem trgu na Dolenjskem. Plača po dogovoru. Ponudbe na upravnistvo »SLOVENCA« pod št. 3028.

Dekle z dežele tudi začetnico sprejememo v trgovsko podjetje v Ljubljani. Biti mora zmorna strojepisja in tudi nekoliko nemščine. Hrana in stanovanje v hiši. — Naslov pove upravnistvo »SLOVENCA«. 3011

: Razno perilo :

a dame, gospode in deco priporoča tverka **A. & E. SKABERNE** LJUBLJANA, MESTNI TRG št. 10.

Kilogram 36 kron! Vsak dan sveže

goveje meso prodaja na stojnici

Ivan MILER, šolski drevo-red, p. Zmajskem mostu.

Večje množine prvovrstnega

splitskega Portland cementa na razpolago pri tverdi: **H. PETRIČ,** LJUBLJANA :: skladišče »Balkan«.

pisarniška moč

z dobro šolsko izobrazbo in znanjem hrvščine in italijanščine, sposobna tudi začasno potovanje, dobi trajno mesto pri uglednem industrijskem podjetju. — Ponudbe pod: »Verlässlich 77—II—D—83« na »Interreklam« d. d. v Zagrebu, Ilica 21. 2988

Sprejme se **BLAGAJNICARKA!** v specerijsko trgovino. — JANEZ ZORMAN, Sp. Šiška št. 91. 3055

kraste, lišaje odstranjuje pri človeku in živalih **Naftomazilo**, ki je brez duha in ne maže perila. 1 lonček za 1 osebo po pošti 5 Din. pri **TANKOCI, lekarna Ljubljana, Slovenija.**

Gostilna, enonadstropna hiša v Mariboru v predmestju se proda. Dopisi pod: **Gostilna, pošto ležeče Maribor.**

Gostilničarji, pozor!

Priporočamo svojo veliko zalogo raznovrstnih

VIN

iz tukajšnjih gorc Bizeljsko, Sromlje, Pišce, in sicer rdeča vina od 22 K naprej, dobra bela vina od 24 K naprej. Izbrana fina sladka vina. Rizling od 30 do 32 K. Točna in solidna postrežba ter tudi sodi na razpolago. — »GLOBUS«, trgavska družba za eksport in import z o. z. Brežice. 3022

Poravnajte naročnino!

Prodajem: U varošici Ubu, sresko Bije, imanje veličine oko 11.000 kv. metara sa jednom malom kućom od tri odeljena, cremen pokriveno. Na ovom imanju postoji majdan prvoklasnog belog peska sa rudom stakla i porculana, isti se može iskorišćavati deceniju godina za lokalnu potrebu i njime celokupno imanje odplatiti. Pored majdana pogodno je za podizanje magacina, čardaka, modernog obora za gojenje svinja, vinograda itd. pošto je na licu, i vrlo blizu veoma žive a naročito žitne pijace, oko 100 m. udaljeno od iste. — Za cenu i uslove obratiti se: »Ubskoj Zadrugi« ovlašćenoj za prodaju, ili potpisatelj. Kosara Mitrovićeva Pocrska ulica br. 5, Šabac.

OKROŽNI URAD ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV V LJUBLJANI.

Opr. št. I—178/22.

Razglas vsem delodajalcem Slovenije.

Dne 1. julija 1922 se je začel izvajati Zakon o zavarovanju delavcev (okrajšava: ZZZ) od 14. maja 1922. Zakon je bil objavljen v Službenih novinah od 30. maja 1922, št. 117, in v Uradnem listu od 13. junija 1922, št. 62. Po tem zakonu je postala Okrajna bolnišnica blagajna v Ljubljani z dnem 1. julija 1922 Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani kot krajevni organ Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Preradovičeva ulica št. 44/II (hrvatsko: Središnji ured za osiguranje radnika u Zagrebu, Preradovičeva ulica br. 44/II), ki je edini nositelj obveznega zavarovanja delavcev za slučaj bolezni in nezgode na vsem področju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Organizacija poslovalnic in ekspozitur bivše Okrajne bolnišnice blagajne v Ljubljani ostane do nadaljnjega tako v stvarnem kakor v krajevnem oziru neizpremenjena in se vsaka istih poslej imenuje: Poslovalnica ljubljanskega okrožnega urada za zavarovanje delavcev v (na) itd. Seznam poslovalnic z označbo njih okolišev se nahaja na koncu tega razglašja.

V naslednjem se opozarja delodajalci v njih lastnem interesu in v interesu njih delavcev (uslužbencev, nameščencev) na najvažnejše določbe tega zakona, po katerih se je ravnati.

A. Dolžnost prijave delavcev (uslužbencev, nameščencev).

Na podstavi naredbe ministra za socialno politiko od 3. junija 1922, št. 1077, o izvedbi citiranega zakona, priobčene v Službenih novinah od 24. junija 1922, št. 137, in v Uradnem listu od 30. junija 1922, št. 70, morajo vsi delodajalci prijaviti najpozneje v zakonitem roku 8 dni po prejemu tega razglašja pri pristojnih poslovalnicah okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na prijavnih tiskovinah vse svoje delojemalce, ki so jih imeli dne 1. julija 1922 zaposlene, ne glede na to, če so jih že imeli prijavljene ali ne. Prijavitelj je tudi vse one delojemalce, ki so bili do sedaj oproščeni dolžnosti zavarovanja za slučaj bolezni, ker novi zakon takih izjem ne dopušča.

One delojemalce, ki so bili zavarovani že po prejšnjem bolniško-zavarovalnem zakonu, je obnem s novo prijavo z dnem 30. junija 1922 odjaviti na tiskovinah (odglasnicah), ki jih imajo delodajalci že od prej v rokah. Duplikati za morebiti izgubljene odglasne tiskovine se dobe pri vseh poslovalnicah.

One delavce (uslužbence, nameščence), ki so po 1. juliju 1922 izstopili iz dela, je prav tako na prijavnih tiskovinah prijaviti, obenem jih pa na odjavni odjaviti. Na ta način bo vsaki poslovalnici okrožnega urada mogoče ugotoviti število dne 1. julija 1922 pri vsakem delodajalcu zaposlenih delavcev, število na dan odziva temu razglasu in število od 1. julija 1922 do dneva odziva temu razglasu iz dela izstopivših delavcev (uslužbencev, nameščencev).

Te prijave in odjave so potrebne radi uvrstitve delojemalcev v nove mezdne razrede, katerih je 17 (do sedaj jih je bilo 13) in po katerih se ravna zavarovalni prispevek, ki jih imajo plačevati delodajalci in njih delojemalci, ter bolniške podpore dajatve (podpore) članom in njih svojem. Na odredbo osrednjega urada se vse one člane, ki do 31. julija 1922 ne bi bili nanovo prijavljeni, uradno uvrsti iz sedanje 13. mezdne stopnje v novi najvišji, t. j. 17. mezdni razred, ker bo okrožni urad (poslovalnica) smatral, da ta mezdni razred odgovarja mezdam (plačam) ozir. službenim prejemkom) dotičnih delavcev, uslužbencev, nameščencev. Razen tega bo zamudne delodajalce kaznovala pristojna politična oblast radi kršitve § 194, odst. 1., ozir. § 195, odst. 1., ZZZ z občutnimi globami.

V pojasnilo za pravilno izpolnitev tiskovin so na njih hrbtni strani natisnjena potrebna navodila, po katerih se je ravnati, da se omeji morebitno nepotrebno dopisovanje in odvrnejo nepotrebni stroški. Posebno važno je, da je pravilno navedena plača (v gotovini, v naravi ali v blagu, dajatve tretjih oseb itd.) ter opravilo, značaj ali način zaposlenosti delojemalca. Označba »delavec« ne zadostuje, temveč je navedeti n. pr.: »nakladalec lesa«, »kopač«, »žaglar«, »voznik«, »kovinski strugar«, »železolar«, »strojni ključavničar«, »stavniki ključavničar«, »kurjač«, »stiskarski strojniki«, »stavec«, »strojni stavec«, »faktore«, »stiskarski blape«, »krojač«, »krojaški prikojevalec«, »trgovski pisarniški uradnik« itd.

Ce obsega podjetje več panog obratovanja ali več obratov, je navediti poleg vrste zaposlenosti delojemalca (značaja, opravila) tudi oddelke obrata ali obrat, v katerem je prijavljen zaposlen, ker je to važno za uvrstitve v nevarnostni razred in odstotek ter za predpis prispevkov za neugodno zavarovanje. Delodajalci, ki imajo svoje obrate že prijavljene pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani (bivši Začasni delavski zavarovalnici za slučaj nezgode v Ljubljani), naj navedejo poleg obrata tudi obratno soštevilo, ki je razvidna iz svoječasno jim vročenega odloka izmenjave zavarovalnice. Poslej se bo vodil izvid članov tudi v bolniško-zavarovalnem oddelku ločeno po posameznih obratih.

Ako bi obstojal o zavarovalni obveznosti posameznih delojemalcev dvom, jih je kljub temu prijaviti, dvom pa naj se na prijavnih primeroma označi. Ako bo urad ugotovil, da kak delojemalec ni zavezan zavarovanju, ga kljub prijavi ne bo uvrstil med svoje člane in bo o tem delodajalca obvestil.

Način prijavitelja.

Zavarovanju zavezane osebe mora vsak delodajalec prijavljati na predpisanih tiskovinah. Podjetjem, ki redno zaposlujejo več nego 20 delavcev (uslužbencev, nameščencev), sme okrožni urad dovoliti, da prijavljajo svoje uslužbenke z mezdnimi listi.

Izpremembe v stanju ali razmerju družine delojemalca (če se oženi ali omoži, loči, če ovdovi itd.) ter izpremembe v zaslužku, opravilu, značaju ali načinu njegove zaposlenosti (n. pr., če vajenec postane pomočnik, delavec predelavalec ali delovodja, kovinski strugar, črkostavec faktor itd.), je prijavljati na posebni tiskovini »Prijavnica o izpremembi pri članu«.

Pripominja se, da je po zakonu izključno in edino le delodajalec odgovoren za pravilno izvedbo prijave, odjav ter prijave izpremembe. V slučaju nepravilne prijave, zakasnele prijave ali nepravilne prijave ga zadenejo občutni stroški v smislu § 11. ZZZ in znatna globa, ki jo naloži pristojna politična oblast.

V pojasnilo,

kdo je zavezan zavarovanju za slučaj bolezni in nezgode,

naj služijo naslednja navodila:

Zavarovanju zavezane so vse osebe, ki dajejo na podlagi kakršnegakoli službenega razmerja svojo telesno ali duševno moč v najem. Posebe se opozarja, da so od 1. julija 1922 dalje zavarovanju zavezani tudi vsi hišni posli (dekle, služkinje, pestunje, dojilje, sobarice, kubarice, hlapiči itd.), vajenci, praktikanti, volonterji ter učenci v delavnicah javnih učnih zavodov itd. Zavarovanju zavezani so tudi takozvani hišni delavci, t. j. osebe, ki se bavijo z najemnim delom v svoji lastni delavnici ali na svojem lastnem stanovanju po naročilu in na račun drugih oseb, katere so bavijo z obrtom, trgovino ali industrijo, tudi če nabavljajo sirovine in pomožni material sami in čeprav postransko delajo tudi na svoj lastni račun.

Zavarovanju za slučaj bolezni so dalje zavezani državni in javni nameščenci, ki so bili po zakonu do sedaj zavarovani (provizorični in pomožni sluge), in oni, ki na podstavi službenih predpisov v slučaju bolezni ne dobivajo plače celih 26 tednov (pol leta), računajoč od dneva njih obolenja, četudi dobivajo stalno mesečno plačo, za slučaj nezgode pa se zavarujejo državni in javni nameščenci, če nimajo sami in njih rodbina pravice do pokojnine, ki ustreza odškodnini v smislu XI. poglavja ZZZ.

Zavarovanju so zavezani tudi delavci (uslužbenci, nameščenci), naši državljani, ki so stalno zaposleni v inozemstvu na račun tuzemskih podjetij, razen če so že zavarovani na podstavi zakona dotične države.

Izvetki od zavarovanja so začasno le poljski delavci in poljedelski posli, ki niso zaposleni pri strojih, delavci v kazniliščih ter nestalni hišni posli, najeti za nestalna trenutna dela, kakor je pranje, žaganje drv itd.

Rok za prijavo in odjavo delojemalcev ter prijavo izpremembe v njih zaslužku in drugih razmer je 8 dni, računajoč od dneva, ko je delojemalec stopil v delo, ozir. izstopil iz dela, ozir. se je izvršila v višini njegovih prejemkov, v značaju ali načinu njegove zaposlenosti itd. izprememba.

Osebe, ki so najete za manj nego 8 dni, se mora prijaviti takoj po njih vstopu v delo. S prijavo takih oseb se lahko obenem izvrši tudi njih odjava.

B. Dolžnost prijave obratov.

Po ZZZ vrši okrožni urad za zavarovanje delavcev vse krajevne posle neugodnega zavarovanja.

Vsak delodajalec, ki zaposluje v svojem obratu več kakor 5 delavcev, zavezanih zavarovanju, ali ki obratuje s stroji, ki jih goni elementarna sila (para, elektrika, plin, voda, živila, veter itd.), mora v svrhu uvrstitve obratov v nove nevarnostne razrede najkasneje tekom 14 dni po dostavitvi tega razglašja prijaviti potome pristojne poslovalnice Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani svoj obrat (ali več obratov istega podjetja) na predpisani tiskovini »Prijavnica obrata«, in sicer v dveh izvodih. Prijave obrata (obrta, podjetja) ni treba izvršiti onim, ki so imeli že doslej vse svoje obrate (obrte, podjetja) zavarovane pri Začasni delavski zavarovalnici za slučaj nezgode v Ljubljani. Po novem zakonu so vsi, ki so zavezani zavarovanju za slučaj bolezni, podvrženi tudi zavarovanju za slučaj nezgode; zato mora vsakdo, ki zavaruje delojemalce za slučaj bolezni, iste zavarovati tudi za slučaj nezgode.

V roku 14 dni se mora prijaviti tudi vsako izpremembo v obratu (namestitve novih strojev in sl.) na predpisani tiskovini »Prijavnica o izpremembi v obratu«.

V roku 14 dni je prijaviti vsako prenehanje ali ustavitve obrata.

O uvrstitvi obrata v nevarnostni razred in o določitvi nevarnostnega odstotka bo Okrožni urad obvestil vsakega delodajalca s posebnim odlokom.

Pri onih delodajalcih, ki bi ne izpolnili svoje prijave dolžnosti, bo okrožni urad sam na licu mesta in na stroške delodajalca zbral vse za uvrstitve obrata v nevarnostni razred in odstotek potrebne podatke.

C. Prispevki za zavarovanje.

1. Prispevki za bolniško zavarovanje.

Na podstavi § 21. ZZZ se vsi zavarovanci uvrste po višini njih zaslužka v 17 mezdnih razredov po sledeči razpredelnici:

Mezdni razred	Višina mezde (zaslužka) na						Zavarovana mezda	Skupni dnevni pri- spevek delodajalca in delojemalca za bolniško zavarova- vanje
	dan		teden		mesec			
	nad	do	nad	do	nad	do		
	d i n a r j e v							
I.		2-50		15-—		62-50	2-—	—10
II.	2-50	3-—	15-—	18-—	62-50	75-—	2-50	—13
III.	3-—	3-60	18-—	21-60	75-—	90-—	3-—	—15
IV.	3-60	4-40	21-60	26-40	90-—	110-—	3-60	—18
V.	4-40	5-40	26-40	32-40	110-—	135-—	4-40	—22
VI.	5-40	6-60	32-40	39-60	135-—	165-—	5-40	—27
VII.	6-60	8-—	39-60	48-—	165-—	200-—	6-60	—33
VIII.	8-—	9-60	48-—	57-60	200-—	240-—	8-—	—40
IX.	9-60	11-60	57-60	69-60	240-—	290-—	9-60	—48
X.	11-60	14-—	69-60	84-—	290-—	350-—	11-60	—58
XI.	14-—	16-80	84-—	100-80	350-—	420-—	14-—	—70
XII.	16-80	20-—	100-80	120-—	420-—	500-—	16-80	—84
XIII.	20-—	24-—	120-—	144-—	500-—	600-—	20-—	1-—
XIV.	24-—	28-80	144-—	172-80	600-—	720-—	24-—	1-20
XV.	28-80	34-—	172-80	204-—	720-—	850-—	28-80	1-44
XVI.	34-—	40-—	204-—	240-—	850-—	1000-—	34-—	1-70
XVII.	40-—		240-—		1000-—		40-—	2-—

Skupni prispevek za bolniško zavarovanje (prispevek delodajalca in delojemalca skupaj) znaša 5 odstotkov zavarovane mezde (plače, zaslužka).

Ako ni zaslužek določen na dan, nego za drug čas, se višina dnevnega zaslužka računa s šestinko tedenskega, s petindvajsetinko mesečnega ali s tristoinko letnega zaslužka.

Ako zaslužek ni določen po času (akordna plača, plača od kosa, dajatve tretjih oseb, napitnina itd.), se določi zaslužek po znesku, ki povprečno pripada ali običajno pripada na dan, teden in mesec. Kot zaslužek veljajo tudi vse vrste dražinskih, družinskih in drugih doklad, dnevnic, nabavni prispevki, naradni prejemki itd.

Osebe, ki ne dobivajo za svoje delo nobene nagrade ali plače, se uvrščajo v najnižji mezdni razred. Zavarovalne prispevke obračunava okrožnemu uradu delodajalec v celoti. Od prispevka za bolniško zavarovanje, navedenega v gorenji razpredelnici, sme delodajalec polovico odtegniti od delojemalčevega zaslužka (mezde, plače).

Ako delodajalec prispevka ni odtegnil takoj pri izplačilu zaslužka (mezde, plače), ga sme odtegniti naknadno le tekom enega meseca po izplačilu zaslužka, od katerega bi moral prispevek odtegniti, odnosno tekom dveh mesecev, če prejema delojemalec mesečno plačo. Za osebe brez zaslužka, oziroma če znaša zaslužek manj nego 2 Din na dan, mora plačevati cel prispevek delodajalec sam.

Delodajalca, ki odtegne svojim delavcem (uslužbencem, nameščencem) višje prispevke, nego so predpisani za dotični mezdni razred, ali ki sklene s svojimi delojemalci delovno pogodbo, poslabšajočo določbe zakona o zavarovanju delavcev, zadene globa od 100 do 2000 Din, v ponovnem slučaju do 5000 Din.

Prispevke plačuje delodajalec na podlagi pismenega plačilnega naloga Okrožnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani po poštni položnici mesečno za nazaj v roku dospelosti.

2. Prispevki za neugodno zavarovanje.

Kot osnova za odmero prispevkov za zavarovanje zoper nezgode (prispevna tarifa) je določen za čas od 1. julija 1922 do 31. decembra 1923 prispevek po 8 Din za 100 Din zavarovanega zaslužka (mezde, plače) in za nevarnostni odstotek 100. Torej se za vsakih 100 Din zavarovanega zaslužka pobira tolikokrat po 8 par, kolikor znaša nevarnostni odstotek, v katerega je obrat uvrščen.

Prispevana tarifa se dobi pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani in vseh njegovih poslovalnicah. Vsak delodajalec bo obveščen s posebnim odlokom, v kateri nevarnostni razred in odstotek je bil njegov obrat (če ima več obratov, za vsak obrat posebej) uvrščen.

Prispevke za neugodno zavarovanje plačuje izključno le delodajalec sam.

D. Predpisovanje prispevkov.

Prispevki za bolniško in neugodno zavarovanje se predpisujejo hkrati s posebnim plačilnim nalogom, ki ima značaj javne izvršilne listine.

Zoper plačilni nalog je dopustna pritožba tekom 8 dni po prejemu naloga na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Pritožba mora biti podprta s potrebnimi dokazili (kuponom prijave ali odjave itd.).

Po odredbi ZZZ vloženi ugovor nima odločilne moči; delodajalec mora torej plačati predpisane mu prispevke brez ozira na to, da je vložil ugovor.

Ako je vloženi ugovor upravičen, vrne urad delodajalcu takoj preveč plačane prispevke, oziroma mu razliko vsteje v dobro pri predpisu prispevkov za prihodnji mesec.

Za neplačane prispevke se zaračunavajo 6 odstotne zamudne obresti od dneva dospelosti do dneva plačila s stroški za izterjanje vred.

Neplačani prispevki se izterjajo administrativnim ali sodno-izvršilnim potom.

Predpisani prispevki zastarajo v 5. letih (§§ 42. do 44. ZZZ).

E. Dajatve (podpore zavarovancem).

1. Dajatve v slučaju bolezni.

Zavarovanci imajo v danem slučaju pravico do dajatev (podpor) po naslednji razpredelnici:

Mezdni razred	Hranarina (bo- lezina)		Porodnina		Podpora za dečjo opremo (§ 45., t. 4-a, ZZZ)	Dojdnina (§ 45., t. 4-č, ZZZ)		Rodbinski člani (§ 45., t. 5, ZZZ)		Pogrebna (§ 45., t. 8, ZZZ)	
	(§ 45., t. 3, ZZZ)		(§ 45., t. 4, ZZZ)					podpora za porodnico			
	na dan	natečen	na dan	natečen		na dan	natečen	podpora za dečjo opremo	na dan		natečen
d i n a r j e v											
I.	1-33	9-33	1-50	10-50	28-—	1-—	7-—	28-—	1-50	10-50	60-—
II.	1-66	11-66	1-87	13-12	35-—	1-25	8-75	35-—			75-—
III.	2-—	14-—	2-25	15-75	42-—	1-50	10-50	42-—			90-—
IV.	2-40	16-80	2-70	18-90	50-40	1-80	12-60	50-40			108-—
V.	2-93	20-53	3-30	23-10	61-60	2-20	15-40	61-60			132-—
VI.	3-60	25-20	4-05	28-35	75-60	2-70	18-90	75-60			162-—
VII.	4-40	30-80	4-95	34-65	92-40	3-—	21-—	92-40			198-—
VIII.	5-33	37-33	6-—	42-—	112-—			112-—			240-—
IX.	6-40	44-80	7-20	50-40	134-40			134-40			288-—
X.	7-73	54-13	8-70	60-90	162-40			162-40			348-—
XI.	9-33	65-33	10-50	73-50	196-—			196-—			420-—
XII.	11-20	78-40	12-60	88-20	235-20			235-20			504-—
XIII.	13-33	93-33	15-—	105-—	280-—			280-—			600-—
XIV.	16-—	112-—	18-—	126-—	336-—	336-—	720-—				
XV.	19-20	134-40	21-60	151-20	403-20	403-20	864-—				
XVI.	22-66	158-66	25-50	178-50	476-—	476-—	1020-—				
XVII.	26-66	186-66	30-—	210-—	560-—	560-—	1200-—				

K zgoraj navedenim dajatvam (podporam) se pripominja: Oboleli zavarovanci imajo pravico do brezplačnega zdravljenja (zdravnika, zdravil, bolnišnice, babiške pomoči in podpore, pomožnih priprav itd.) ter do podpore v denarju a) hranarina ali bo-
lezine, b) porodnine, c) podpore za opremo rojenca, č) dojdine itd. V slučaju smrti zavarovanca gre njegovim svojim pogrebina.

a) Hranarina (boleznina) znaša na dan dve tretjini zavarovane mezde (zaslužka, plače). Izplačuje se, ako je bolezen združena s pridobitno nesposobnostjo in ako traja dlje nego 3 dni, za čas pridobitne nesposobnosti za delo, ako pa ne bi pridobitna nesposobnost prestala prej, 26 tednov.

b) Porodnina znaša na dan tri četrtine zavarovane mezde.

c) Podpora za opremo rojenca znaša 14 kratno zavarovano mezdo, v katerem je član (-ica) včlanjen (-a).

d) Dojtnina znaša polovico zavarovane mezde, največ pa 3 Din na dan; pri družinskih članih 1-50 Din brez ozira na mezdni razred.

Porodniška podpora pripada članicam le, če so bile tekom leta pred porodom vsaj 3 mesece v zavarovanju zavezanem poslu ali če se je porod pripetil po neprekinjenem trimesečnem članstvu.

Pogrebna znaša 30 kratno zavarovano mezdo umrlega.

Tudi družinski člani zavarovanca imajo pravico do brezplačnega zdravljenja, porodniške in dojlne podpore.

Pravico do zvišanih dajatev po novem zakonu imajo le člani, ki so oboleli po 1. juliju 1922 in so bili zanje predpisani ali plačani prispevki po določbah tega zakona.

Ako biva član ob obolenju izven območja kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, mu mora izplačevati podporo po zakonu njegov delodajalec ter ima pravico do povračila dejanske izplačanih zakonito dokazanih podpor, ki jih pristojni okrožni urad povrne, ako ga je delodajalec takoj obvestil (§ 61. ZZZ).

Članstvo in s tem pravica do podpore v slučaju obolenja preneha takoj po izstopu člana iz dela. Član, ki je bil v enem letu vsaj 6 mesecev zavarovan in ki zato, ker nima zaslužka, ne more plačevati zavarovalnih prispevkov, uživa pravico do najmanjših zakonitih dajatev (podpor) po § 45. ZZZ še 3 tedne po izstopu iz dela; če pa je bil zavarovan v dveh letih najmanj 12 mesecev, uživa pravico do teh najmanjših dajatev še 6 tednov po izstopu iz dela.

2. Dajatev v slučaju obratne nezgode.

Vsak član, ki je utrpel obratno nezgodo, t. j. nezgodo, ki je v neposredni ali posredni zvezi z zavarovanju zavezanim delom, in ima za posledico telesno poškodbo in s to spojeno popolno ali delno izgubo sposobnosti za delo (opravljanja službe), ima pravico:

a) do brezplačnega zdravljenja;

b) do hranarine (boleznine) do največ 10 tednov po nezgodi;

c) do rente, katere višina se ravna po meznem razredu in po višini invalidete (nesposobnosti za delo).

Pri popolni nesposobnosti za delo znaša renta polno zavarovano mezdo. Simulacije in drugačna izkoriščanja urada se tako radi izkoriščanja bolniško- kakor nezgodno-zavarovanih podpor po zakonu kaznujejo poleg drugega še z globo od 50 do 1000 Din.

F. Razno.

Vsa nadaljna pojasnila se dobe pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani in vseh njegovih poslovalnicah. Poslovalnice ljubljanskega Okrožnega urada za zavarovanje delavcev se nahajajo v sledečih krajih:

1. v Brežicah (za sodni okraj Brežice);
2. v Celju (za politična okraja Celje-mesto in Celje okolica, izvemši sodni okraj Laško);
3. v Gornji Radgoni (za politični okraj Ljutomer);
4. na Jesenicah (za politični okraj Radovljica);
5. v Kamniku (za politični okraj Kamnik);
6. v Kočevju (za politični okraj Kočevje);
7. v Konjicah (za politični okraj Konjice);
8. v Kranju (za politični okraj Kranj, izvemši sodni okraj Tržič);
9. v Krškem (za politični okraj Krško);
10. v Laškem (za sodni okraj Laško);
11. v Ljubljani (za politični okraj Ljubljana-mesto in sodni okraj Ljubljana-okolica);
12. v tobačni tovarni v Ljubljani (za tobačno tovarno v Ljubljani);
13. v Logatcu (za politični okraj Logatec);
14. v Marenberku (za sodni okraj Marenberk);
15. v Mariboru (za politična okraja Maribor-mesto in okolica, izvemši sodni okraj Slov. Bistrica);
16. v Murski Soboti (za politični okraj Prekmurje);
17. v Novem mestu (za politična okraja Novo mesto in Črnomelj);
18. v Ormožu (za sodni okraj Ormož);
19. v Ptuj (za politični okraj Ptuj-mesto in okolico, izvemši sodna okraja Ormož in Rogatec);
20. v Rogaški Slatini (za sodni okraj Rogatec);
21. v Sevnici (za sodna okraja Sevnica in Kozje);
22. v Slovenjgradcu (za sodni okraj Slovenjgradec in politični okraj Prevalje);
23. v Slovenski Bistrici (za sodni okraj Slovenska Bistrica);
24. v Šoštanju (za sodni okraj Šoštani);
25. v Trzinu (za sodni okraj Trzin);
26. na Vrhniki (za sodni okraj Vrhnika);
27. v Zagorju (za politični okraj Litija);

Morebitne pritožbe je nasloviti neposredno na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, Turjaški trg št. 4/I (medkrajevnega telefona št. 279).

Vloge so kolika proste.

Tiskovine. Vse v tem razglasu omenjene tiskovine se dobe po nabavni ceni pri vseh poslovalnicah okrožnega urada, pozneje se bodo dobivale pa tudi v občinskih uradih ter prodajalnih to-baka, papirja itd. Na vsaki tiskovini je označena cena.

V LJUBLJANI, dne 12. julija 1922.

Ravnatelj:

Ivan Kocmur s. r.

V božjo voljo vdan naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanec, da je Bog poklical k sebi našega ljubečega očeta, gospoda

Antona Breznika

posestnika, gostilničarja in trgovca v Ihanu št. 7

previdnega s sv. zakramenti, v 69. letu starosti, v četrtek, dne 3. avgusta 1922 ob 11. uri dopoldne.

Pogreb bo v soboto, dne 5. avgusta ob 10. uri dopoldne na župnem pokopališču.

Tolaži nas beseda apostolova: Mrtvi bodo vstali nestreh-ljivi. (I. Kor. 15.)

Ihan, dne 3. avgusta 1922.

Terezija Breznik, žena.

Dr. Ant. Breznik, duhovnik; Ignacij Breznik, posestnik, sinova.

Marija, omož. Ložar; Ana, vdovela Rode; Frančiška, omož. Rode, hčere.

F. Debeljak (preje A. Rasberger)

Ljubljana, Sodna ulica št. 5

prodaja zaupljivim kupcem na obroke gramofone, plošče, zvočnice, igle, peresa in vse gramofonske dele.

Plavalne pasove

iz plutovine izdeluje tovarna za-maškov JELAČIN & Ko., Ljubljana. 2423

Naprodaj je zemljišče v Dravljah

v obsegu 45.000 m² z dovlačnico, dolgo 150 m, in s kretnico, pripravno za industrijsko podjetje. Obvezne ponudbe je poslati do 15. avgusta na poštni predal št. 166 Ljubljana. 3046

Jadranska banka - Beograd.

Delniška glavica: Din 50.000.000.—. Rezerva: Din 30.000.000.—.

Podružnice:

Bled, Caplat, Celje, Dubrovnik, Hercegnovi, Jelsa, Jesenice, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Prevalje, Sarajevo, Split, Sibenik, Tržič, Zagreb.

— Amerikanski oddelek. —

Naslov za brzojave: **Jadranska.**

Afilirani zavodi:

JADRANSKA BANKA: Trst, Opatija, Wien, Zadar.

FRANK SANSE STATE BANK: Cortland Street 82, New York City.

BANCO YUGOSLAVO DE CHILE: Valparaiso, Antofagasta, Punta Arenas, Puerto Natales, Porvenir.

Otvoritev stare gostilne pri BELEM KRANJCU v Ljubljani Florjanska ulica 4 v nedeljo dne 6. avgusta t. l.

Naznanjam, da sem zopet otvoril vsled restavriranja hiše ustavljeno staro gostilno pri »Belem Kranjcu«, ki jo bom odslej vodil po vzorcu svojih bivših in daleč na okrog znanih in renomiranih dunajskih restavracij. Poskrbel sem, da se bodo točila najboljše, izrecno samo domača vina in to po najnižjih cenah, kakor tudi za dobro in ceneno kuhinjo. V hiši so popolnoma v najmodernejšem stilu napravljena prenočišča z največjo snago in točno postrežbo. — Hleve za konje otvorim po vsesokolskem zletu. — Za obilni poset se priporočam.

A. KAJFEŽ.

Kraljeva dvorna špedicija

„ORIENT“

mednar., trgovsko-špedicijska in skladiščna d. d. v Mariboru

Podružnice: Ljubljana, Beograd, Zagreb, Jesenice, Rakek, Bakar, Split, Osijek, Subotica, Novisad.

Mednarodni špedicijski koncern.

Razpisuje se II. emisija delnic.

Izredni občni zbor delničarjev je sklenil dne 10. julija 1922 zvišati delniško glavico od Kj. 4.000.000.— na Kj. 10.000.000.— nom. z izdajo 15.000 novih delnic à Kj. 400.— nom. v skupnem znesku Kj. 6.000.000.— s pravico na dividendo za leto 1922 pod sledečimi pogoji:

1. Dosedanji delničarji imajo pravico optirati na vsaki dve stari delnici po eno novo delnico II. emisije po tečaju K 460.— plus 5 % obresti od nominale K 400.— od 1. januarja 1922 do dne vplačila.
2. Z delnicami, ki jih stari delničarji ne bodo optirali, razpolaga upravni svet.
3. Novim delničarjem se nudijo delnice II. emisije po kurzu K 500.— plačljivih naenkrat takoj pri subskripciji, s 5 % obresti od nominale K 400.— od dne 1. januarja 1922 do dne vplačila.
4. Potrdila o vplačilu se imajo skrbno hraniti.
5. Delničar, ki ne bo v predpisanem roku priglasi prava opcije, in izvrši vplačila, izgubi opcijsko pravico.
6. V svrhu zavarovanja II. emisije je osnovan poseben sindikat, kdor želi pristopiti k sindikatu, naj se obrne na tajništvo Uprave sindikata pri centrali družbe v Mariboru, v svrhu pojasnil.

V Mariboru, dne 30. julija 1922.

7. Reparticijo delnic, določenih za nove delničarje si pridržuje upravni svet po končanem subskripcijskem roku.
8. Subskripcija novih delnic se vrši od dne 31. julija do 19. avgusta 1922, in sicer:
 - a) pri Slavenski banki d. d. v Zagrebu in njenih podružnicah;
 - b) pri Trgovski banki d. d. v Ljubljani in njenih podružnicah;
 - c) pri Jugoslov. Industrijski banki Split;
 - d) Bankhaus M. R. Aleksander Wien;
 - e) pri Praški kreditni banki Beograd;
 - f) pri Orient d. d. v Mariboru in njenih podružnicah;
9. Azijski kurzni dobiček se dodeli po pokritju izdanih stroškov in pristojbin rednemu rezervnemu fondu družbe.
10. Dodelitev delnic se izvrši kar najhitreje; za nedodeljene delnice se vplačeni denar vrne po preteku 8 dni od časa razdelitve.

UPRAVNI SVET.